

Vattentjänstplan

Östra Göinge kommun, Skåne län

Datum: 2023-05-12

Granskningshandling 2023-10-13

**ÖSTRA
GÖINGE**

Ändringar inför granskningsversion

Under samrådsperioden (10 juli-3 september 2023) inkom synpunkter från Länsstyrelsen Skåne, Regionala utvecklingsnämnden Region Skåne samt Kristianstads kommun. Bilagt vattentjänstplanen, i samrådsredogörelsen, finns synpunkterna sammanfattade med svar och/eller kommentarer från Östra Göinge kommun, liksom synpunkterna i sin helhet.

För tydlighetens skull är justeringar, förtydligande och kompletteringar gulmarkerade i granskningsversionen av vattentjänstplanen. Vattentjänstplanen har även kompletterats med kartbilder över respektive verksamhetsområde för kommunens tätorter.

Vattentjänstplanen kommer att vara utställd för granskning under perioden 16 oktober-12 november 2023.

GRANSKNINGSHANDLING

1. FÖRORD – DET LIVSVIKTIGA VATTNET	4
2. ORDLISTA	5
3. BAKGRUND	8
4. SYFTE OCH MÅL	9
5. AVGRÄNSNINGAR	9
6. UTMANINGAR, FÖRUTSÄTTNINGAR OCH OMVÄRLD	10
6.1. UTMANINGAR	10
6.1.1. KLIMATANPASSNING	10
6.2. FÖRUTSÄTTNINGAR	11
6.2.1. GÖINGEMODELLEN	11
6.2.2. ANTAGNA INRIKTNINGAR	11
6.2.3. LAGSTIFTNING	12
6.2.4. MILJÖMÅL	12
6.3. OMVÄRLD	13
7. VA-FÖRSÖRJNING	13
7.1. VA-FÖRSÖRJNING - NULÄGE	14
7.1.1. ÖVERFÖRINGSLEDNINGAR	15
7.1.2. DRICKSVATTEN	16
7.1.3. AVLOPPSVATTEN	21
7.1.4. DAGVATTEN	26
7.1.5. LEDNINGSNÄT	32
7.1.6. SAMLAD BEBYGGELSE	32
7.2. VA-FÖRSÖRJNING - FRAMTID	33
7.2.1. ÖVERFÖRINGSLEDNINGAR	35
7.2.2. DRICKSVATTEN	35
7.2.3. AVLOPPSVATTEN	37
7.2.4. DAGVATTEN	37
7.2.5. LEDNINGSNÄT	37
7.2.6. SAMLAD BEBYGGELSE	38
8. HOT- & RISKANALYS	39
8.1. SKYDD MOT SKYFALL	39
8.1.1. BAKGRUND	39
8.1.2. METOD	39
8.1.3. RESULTAT	40
9. GENOMFÖRANDE	41

10. UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING	41
11. MILJÖKONSEKVENSER	42
11.1. STRATEGISK MILJÖBEDÖMNING	42
11.2. FOKUS/KONSEKVENSAV VATTENTJÄNSTPLANEN	42
11.2.1. MILJÖPÅVERKAN AV VATTENTJÄNSTPLANEN	43
11.3. NOLLALTERNATIV	46
12. BILAGOR	46

1. FÖRORD – DET LIVSVIKTIGA VATTNET

Det är ”bara” vatten – bland det viktigaste vi har.

I Östra Göinge ska det vara en självklarhet att öppna kranen och ha tillgång till dricksvatten av god kvalitet. Våra sjöar och vattendrag ska erbjuda en gynnsam levnadsmiljö för djur- och växtliv. Kommunens invånare och besökare ska även i framtiden ha möjlighet att njuta av bad, båtliv, fiske och andra aktiviteter kopplade till natur, friluftsliv och rekreation.

Vatten – grundvatten eller ytvatten – förhåller sig inte till de av människor uppsatta geografiska gränserna, utan tar sig genom kommunen från sina källor i Småland till utlopp i Hanöbukten via Helge Å eller Skräbeån. Vattentjänstplanen, liksom den tidigare antagna VA-strategin ”Det livsviktiga vattnet”, är framarbetad med insikten om att vatten är en livsavgörande resurs som utgör hjärtat i de naturliga ekosystemen, och att mellankommunal samordning av vattenfrågor är ett måste i arbetet att nå god status i våra vatten.

Vattnet cirkulerar i ett kretslopp vilket innebär att framtidens vattenkvalitet påverkas av hur vi agerar här och nu. Genom att identifiera och minska vår påverkan på vattnet skapas förutsättningar för god vattenkvalitet i framtiden.

Av allt vatten på jorden är endast en mycket liten del färskvatten och dess mängd, kvalitet och tillgänglighet varierar stort mellan olika geografiska områden. Planering och hantering av våra gemensamma vattenresurser måste göras med utgångspunkt i att förstå och förena de lokala och regionala utmaningarna där förutsättningarna skiljer sig åt mellan regioner och kommuner. Östra Göinge kommun har mindre bra förutsättningar för egen dricksvattenproduktion, vilket innebär att man är beroende av grannkommunernas vattenresurser. I dagsläget köper kommunen ungefär hälften av sitt dricksvattenbehov av Kristianstad.

Styrande i arbetet med vattentjänstplanen är att långsiktigt trygga kommuninvånarnas behov av rent dricksvatten, skapa förutsättningar för friska och levande vatten genom att minska påverkan från avloppsvatten samt att arbeta förebyggande mot klimateffekter som skyfall och bidra till kommunens arbete för ett hållbart Östra Göinge, Skånes gröna hjärta.

2. ORDLISTA

Allmän VA-anläggning VA-anläggning över vilken en kommun har ett rättsligt bestämmande inflytande och som ordnats och används för att uppfylla kommunens skyldighet enligt LAV.

Avloppsvatten Spillvatten och dagvatten.

Avrinningsområde Geografiskt område som avgränsas av höjdryggar (vattendelare) som delar flödet från regn och smältvatten åt olika håll. Inom ett avrinningsområde leds vattnet till ett visst vattendrag. Det mottagande vattendraget kallas recipient.

Dagvatten Regn och smältvatten som tillfälligt rinner på markytan.

Dricksvatten Vattnet i kranen, renat till dricksvattenkvalitet enligt Livsmedelsverkets föreskrifter.

Dränvatten Överflödigt vatten i mark som avleds i rör, dike eller liknande för att hålla torrt kring t.ex. bostadshus.

Enskilt VA En anläggning för dricksvatten, avloppsvatten eller dagvatten som ägs privat eller drivs som en gemensamhetsanläggning.

Gemensamhetsanläggning Anläggning som ägs och tas om hand av flera fastigheter ihop – inom VA försörjer en gemensamhetsanläggning flera fastigheter med (ej kommunal) VA-lösning, vanligtvis avseende avlopp.

Grundvatten Vatten i marken (jorden eller berggrunden) där hålrummen är helt vattenfyllda (under grundvattenytan). Grundvatten bildas när vatten sakta infiltreras i marken.

Infiltration Vatten rinner sakta genom marken och renas genom sand- eller gruslager där föroreningar binds till partiklar.

Ledningsnät Rör som leder dricksvatten från vattenverken och avloppsvatten till reningsverken samt avleder dränerings- och dagvatten från husgrunder, gator och torg.

LAV Lagen (2006:412) om Allmänna Vattentjänster. Syftar till att säkerställa att vattenförsörjning och avlopp ordnas i ett större sammanhang, om det behövs med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön. Reglerar även krav på kommunal vattentjänstplan.

Nederbörd Vatten i alla olika former (flytande eller fasta) som faller från jordens atmosfär, t.ex. regn, snö eller hagel

Ovidkommande vatten Vatten i avloppsledningar som inte är rent spillvatten, till exempel dagvatten, grundvatten eller dricksvatten från läckande ledningar. Kallas även tillskottsvatten.

Recipient Vattendrag som tar emot avrinning eller avlett/utsläppt vatten.

Råvatten Råvara för produktion av dricksvatten, med ursprung från antingen ytvatten eller grundvatten. I Östra Göinge utgörs råvattnet av grundvatten.

SBVT Det kommunala VA-bolaget Skåne Blekinge Vattentjänst, som ansvarar för drift, underhåll och reinvesteringar av och på kommunens VA-anläggningar. Bolaget är samägt med Osby kommun, Olofströms Kraft och Bromölla Energi och Vatten.

Slam En restprodukt från reningsprocessen vid ett reningsverk. Kan användas för biogasproduktion. Ett slam av god kvalitet kan även användas som gödsel på åkermark.

Skyfall Stora mängder nederbörd (vanligtvis regn) på kort tid, som det allmänna ledningsnätet för dagvatten har svårt för att, eller inte kan, hantera och som kan orsaka skador för samhället och dess invånare. SMHI:s definition för skyfall är 50 mm per timme eller minst 1 mm per minut.

Spillvatten Vatten från disk, tvätt, bad, vask och toaletter från t.ex. hushåll och skolor.

Tillskottsvatten Se förklaring för ovidkommande vatten.

VA Vatten och avlopp.

VA-försörjning Hantering och lösningar för försörjning avseende vatten och avlopp.

VA-huvudman Den som äger och ansvarar för allmän VA-anläggning. I Östra Göinge är kommunen huvudman, även om drift och underhåll sköts av SBVT.

VA-strategi Ett strategiskt dokument, *Det livsviktiga vattnet*, för kommunens långsiktiga VA-planering, fastställt av kommunstyrelsen 2015-10-07, diarienummer 2014-00230.

Vattendom Tillstånd från Mark- och Miljödomstolen för uttag av viss mängd vatten under en viss tidsperiod.

Vattenförekomst En specifik vattensamling i naturen av viss geografisk storlek, t.ex. ett vattendrag, sjö eller kustområde.

Vattenskyddsområde Ett geografiskt område som skyddas med skyddsföreskrifter på grund av vattentäkt/er.

Vattentjänst Dricksvatten, spillvatten och dagvatten kallas vattentjänster i lagstiftningen.

Vattentjänstplan Lagstadgat dokument som beskriver hur kommunen långsiktigt avser att hantera försörjningen av vattentjänster enligt Lagen om allmänna vattentjänster.

Vattentäkt Grundvatten- eller ytvattenkälla där vattenverken hämtar sitt råvatten.

Verksamhetsområde (VO) Ett geografiskt område där det är beslutat att kommunen ansvarar för VA-försörjningen.

VISS Vatten Informations System Sverige, en databas som utvecklats av Vattenmyndigheterna, länsstyrelserna och Havs- och vattenmyndigheten.

Ytvatten Vatten som är synligt i markytan, i form av sjö, vattendrag eller hav.

Återkomsttid Beskrivning av hur vanlig eller ovanlig en händelse är, som till exempel tillfällen med kraftig nederbörd eller höga vattenflöden. Med återkomsttid menas att en specifik händelse i genomsnitt inträffar eller överträffas en gång under den angivna tidsperioden. Exempelvis 20-årsregn, eller 100-årsflöden.

GRANSKNINGSHANDLING

3. BAKGRUND

Vatten följer inte de geografiska gränserna människor satt upp för kommuner, län eller länder, utan delas upp av naturliga avrinningsområden och grundvattenreservoarer på olika djup. För att hitta hållbara och robusta vatten- och avloppslösningar (VA-lösningar) måste man se till helheten både lokalt och regionalt samt samverka kring vattenanvändningen och påverkan. För att nå en tillförlitlig VA-försörjning krävs en långsiktig planering med tydliga beslut om vilken utveckling kommunen strävar efter. Kunskap om de grundvattenmagasin, sjöar och vattendrag som blir berörda är av stor vikt, både avseende dricksvattenproduktion och hur våra vattentillgångar påverkas av mottagning av dagvatten och/eller renat avloppsvatten.

Med en uttalad plan för utvecklingen av VA, både enskilda och kommunala anläggningar, ökar möjligheten att förbättra vattnets status och skapa en robust dricksvattenförsörjning.

Med ökade miljökrav och i samband med uppdateringen av Lagen (2006:412) om Allmänna Vattentjänster (även kallad LAV) genom SFS 2022:1249 tillkom kravet på en kommunal vattentjänstplan. Det har medfört ett ännu större behov av att synliggöra hur kommunen långsiktigt planerar för den allmänna VA-försörjningen. Vattentjänstplanen ska innehålla kommunens långsiktiga planering av hur behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses samt vilka åtgärder som kan krävas för att de allmänna VA-anläggningarna ska fungera vid ökad belastning p.g.a. skyfall.

Med kommunernas ansvar för mark- och vattenförvaltning, fysisk planering, dricksvattenförsörjning, avloppsrening samt tillsyn, har de en betydande roll i arbetet för att Sverige och EU ska lyckas uppfylla och genomföra vattendirektiv och miljömål såväl som kommande avloppsdirektiv.

Skåne Blekinge Vattentjänst AB (SBVT) sköter drift och underhåll av kommunens VA-anläggningar. Bolaget ägs gemensamt av de fyra kommunerna Östra Göinge, Osby, Bromölla och Olofström. I Östra Göinge och Osby är kommunerna huvudman för VA-verksamheten, medan det i Bromölla och Olofström är kommunernas helägda bolag Bromölla Energi och Vatten AB (BEVAB) respektive Olofströms Kraft AB (OKAB) som är huvudman för VA-verksamheten.

Inom mycket av den allmänna VA-verksamheten krävs olika tillstånd och miljöprövningar, vilka ibland tar lång tid att erhålla. Att exempelvis en ledningsrätt tar två till tre år eller en vattendom upp till fem år är idag inte ovanligt. Utöver detta läggs tid på projektering och planering. Därför kräver verksamheten lång framförhållning och förutsägbara investeringar. Syftet med en gemensam investeringsplan för SBVT:s ägare är att få en bättre samsyn på vad som är viktigast när prioriteringar inom SBVT behöver göras, samt möjlighet till bättre balans mellan krav och kapacitet. Bättre gemensam planering ger också förutsättningar till lägre kostnader jämfört med akuta åtgärder. Investeringsstrategin är baserad på de största VA-verkens framtida behov och befintliga tillstånd.

Ärenden om enskilda avlopp hanteras i Östra Göinge, Osby och Bromölla av respektive kommuns avdelning för miljötillsyn och i Olofström av kommunens tillsynsmyndighet Miljöförbundet Blekinge Väst (MBV) som omfattar Olofströms, Sölvesborgs och Karlshamns kommuners tillsynsverksamhet.

4. SYFTE OCH MÅL

Syftet med vattentjänstplanen, och **den sedan tidigare antagna VA-strategi** (Det livsviktiga vattnet, fastställd av kommunstyrelsen 2015, diarienummer 2014-00230), är att behandla VA-området från en övergripande nivå med avsikt att se helheten och kunna få en gemensam bild i förvaltningen såväl som i regionen att arbeta efter. Med en tydlig helhetsbild kan sedan mer långsiktiga och hållbara beslut fattas både på politisk nivå och inom andra berörda verksamheter. VA-strategin, Det livsviktiga vattnet, har utgjort grunden i kommunens första upplaga av vattentjänstplan.

För att trygga dricksvattenförsörjningen i ett regionalt perspektiv knyter aktuell vattentjänstplan och VA-strategin an till motsvarande dokument i SBVT-kommunerna, fastställda av kommunfullmäktige i Osby, Bromölla respektive Olofströms kommun.

Vattentjänstplanen med tillhörande investeringsplan har en planeringshorisont på ca 20 år. Den långa planeringshorisonten beror på de stora infrastrukturprojekt som behöver genomföras. Vattentjänstplanens mål, liksom för VA-strategin, är en fortsatt robust, hållbar och trygg tillgång på dricksvatten samt att skapa förutsättningar för att kontinuerligt minska påverkan från VA-verksamheten i våra vattenförekomster.

Vattentjänstplanen ska vidare fungera som en vägvisare i ekonomiska investeringar, lyfta riskerna för kommunens VA-anläggningar i samband med förväntade klimatförändringar och skyfall samt fungera som ett strategiskt underlag vid beställningar till det kommunala driftbolaget SBVT.

Antagna inriktningar i vattentjänstplanen ska leda mot samma mål som aktuell översiktsplan, andra aktuella kommunala strategier och tillhörande program.

5. AVGRÄNSNINGAR

Vattentjänstplanen är avgränsad till att behandla kommunal VA-försörjning avseende dricksvatten, avloppsvatten, dagvatten, ledningsnät och samlad bebyggelse.

Då fokus i arbetet med denna första upplaga av vattentjänstplan legat på att uppfylla lagkravet om en, av kommunfullmäktige, antagen plan innan 1/1 2024 är kommunens första vattentjänstplan översiktlig och med utgångspunkt i framför allt redan befintligt, om än relativt begränsat, material. Kommunen är trygg i vetskapen att kontinuerligt arbete och uppdatering av vattentjänstplan och kompletterande dokument, såsom t.ex. dagvattenplan, dricks- och reservvattenplan, VA-plan etc. kommer att ske de närmsta åren.

6. UTMANINGAR, FÖRUTSÄTTNINGAR OCH OMVÄRLD

6.1. UTMANINGAR

VA-försörjningens infrastruktur kan liknas vid strukturerna för trafik och el, de är nödvändiga för samhällets funktion, har stora anläggningskostnader och ska fungera och behållas i drift under många år. Därför är det viktigt att studera utmaningarna i ett långsiktigt perspektiv, för en hållbar VA-försörjning 25–50 år framåt i tiden.

En hållbar VA-försörjning innebär ur ett socialt perspektiv att vi har tillgång till dricksvatten och att våra ytvatten går att använda till rekreation. Ur ett ekologiskt perspektiv innebär det att vi minskar vår belastning på miljön vad gäller påverkan genom utsläpp och även genom vårt uttag och nyttjande av resurser. En ekonomiskt hållbar VA-försörjning ser och tar hänsyn till ovanstående värden men med insikten att vi planerar och driver en viktig samhällsfunktion ur ett långsiktigt perspektiv där kortsiktigt ekonomiska besparingar står åt sidan för långsiktigt hållbara investeringar.

Många kommuner står inför ett flertal utmaningar i sin VA-försörjning. Utmaningarnas storlek och art skiljer sig åt beroende på förutsättningar, men gemensamt för många är översvämningsproblematik kopplat till dagvatten, ledningsnät med bristande funktion samt behov av modernisering av anläggningar.

I Östra Göinge består utmaningarna främst av att flertalet befintliga anläggningar behöver moderniseras alternativt byggas om samt att ledningsnätet visar på funktionsbrister som kräver både inventering, ökad kunskap om status och åtgärder. Detta kommer att kräva stora ekonomiska investeringar, samtidigt som osäkerhet råder inför framtidens dricksvattenförsörjning då kommunen är starkt beroende av Kristianstads kommun för tillgång av dricksvatten. Möjligheten till egen dricksvattenproduktion är begränsad och sårbarheten i befintlig verksamhet är hög.

6.1.1. KLIMATANPASSNING

Plötsliga skyfall påverkar vattendragens flöden, vilket kan riskera både samhällsviktiga funktioner och stora ekonomiska värden. Vid sådana situationer är fördröjningsmagasin uppströms, som exempelvis våtmarker, mycket värdefulla. Våtmarker kan även behålla vatten i landskapet vid torra perioder och jämnar ut vattenflödet över tid, vilket utöver fördelar nedströms, bidrar positivt till de ekologiska förutsättningarna i och omkring det aktuella vattendraget.

Skyfall kan även orsaka överbelastning på både dagvatten- och spillvattensystemen. Östra Göinge kommun arbetar därför aktivt med en klimatanpassningsplan för att **både identifiera risker och** minska de negativa effekterna av ett ändrat klimat i samhället.

6.2. FÖRUTSÄTTNINGAR

6.2.1. GÖINGEMODELLEN

Göingemodellen är grunden för kommunens arbete för sina invånare. Den utgår från fyra delar; En vision, En förvaltning, En värdegrund samt Ett arbetssätt – allt med målet att möta kommuninvånarnas behov, idag och i framtiden, på bästa sätt.

Värdegrunden, som består av värdeorden Öppenhet, Engagemang och Ansvar, visar vägen för hur kommunens politiker och anställda förhåller sig till Göingeborna, sina uppdrag och till varandra.

Kommunens politiker sätter upp ramarna och beslutar generellt vilken riktning det kommunala arbetet ska gå mot. Detaljer och tillvägagångssätt hanteras av berörd personal på respektive enhet/avdelning och/eller berörda kommunala bolag.

6.2.2. ANTAGNA INRIKTNINGAR

Antagna kommunpolitiska inriktningar som berör VA.

Översiktsplan, fastställd 2019

- Regional samverkan för att säkra den gemensamma dricksvattenförsörjningen, genom överföringsledningar och ökad reservoarkapacitet.
- Gemensam avloppshantering för Broby-Knislinge och efterhand som erforderliga överföringsledningar byggs ut kan mindre reningsverk läggas ner och recipientpåverkan minska.
- Kommunen ska arbeta för att låta dagvattnet utgöra en resurs i vattnets kretslopp istället för en belastning genom att undersöka möjligheter till öppna dagvattenlösningar, t.ex. genom infiltration i marken och naturlig avrinning över grönytor.
- Utarbeta en dagvattenpolicy.
- Fördjupad analys av ledningsnätens status för att kunna göra rätt prioriteringar avseende underhåll och förnyelse.

Programhandling för Östra Göinges miljöarbete, fastställd 2014

Målbilden är att 2025:

- Finns inga utsläpp av miljögifter till sjöar och vattendrag.
- Finns god planering och skydd gällande säkerställande av grundvatten och dricksvatten.
- Har man en heltäckande och långsiktig planering av spill-, dag- och avloppsvatten.
- Tar alla sitt ansvar och är aktiva i vattenförvaltningen av sjöar och vattendrag.

6.2.3. LAGSTIFTNING

Det är ett flertal lagstiftningar som har betydelse för VA. De olika lagarna har inte stiftats utifrån en gemensam bakomliggande tanke, utan har tillkommit och reviderats var för sig under olika tidsperioder. Detta gör att de ibland är motstridiga, att det finns luckor i lagstiftningen och att vissa bestämmelser överlappar varandra. Lagstiftning av störst betydelse är:

- Miljöbalken; reglerar exempelvis bestämmelser om miljökvalitetsnormer (MKN) med försämringsförbud och i viss utsträckning utsläpp av avloppsvatten. Vattendirektivet, med sitt åtgärdsprogram för vatten, är implementerat i Miljöbalken, liksom regler kring vattentäkter. Framöver väntas även kommande avloppsdirektiv få motsvarande genomslag.
- Plan- och bygglagen; innehåller bestämmelser om planering av mark och vatten och byggande.
- Lagen om allmänna vattentjänster; innehåller bestämmelser inom verksamhetsområde samt om när verksamhetsområde ska inrättas. Den senaste uppdateringen (SFS 2022:1249) innefattade kravet på vattentjänstplan.
- Livsmedelverkets författningssamling; ställer krav på dricksvatten.

6.2.4. MILJÖMÅL

Det finns 16 stycken nationella miljömål i Sverige med syftet att belysa den ekologiska dimensionen i begreppet hållbar utveckling. Av miljömålen är det fem stycken som direkt berör vattentjänstplanen i Östra Göinge.

- Giftfri miljö
- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- God bebyggd miljö
- Grundvatten av god kvalitet

Utifrån de nationella miljömålen utformas regionala mål av länsstyrelserna och lokala mål av kommunerna. I Östra Göinge framgår inriktningarna för miljöarbetet av Programhandling för Östra Göinges miljöarbete 2014.

6.3. OMVÄRLD

Målsättningen för alla kommuner, oavsett dimension på utmaningar, är att ha en trygg och robust produktion och distribution av dricksvatten samt att kunna hantera hot och risker avseende föroreningar och vattenbrist. Ledningsnäten ska vara säkra från in- och utläckage, avlopps- och dagvatten ska påverka hav, sjöar, vattendrag och grundvatten så lite som möjligt och VA ska byggas ut till områden med samlad bebyggelse där det är motiverat.

Utmaningarna är stora och kostsamma. För att hitta hållbara lösningar är det viktigt att lyfta perspektivet från de geografiskt satta kommunala gränserna och istället lokalisera potentiella möjligheter till samarbete kring VA-frågor med närliggande kommuner både avseende dricksvattenproduktion och rening av avloppsvatten. Traditionellt sett har varje kommun löst VA-försörjning inom sitt geografiska område, men med framtida utmaningar är det av stor betydelse att se VA-frågan ur ett regionalt perspektiv. Dels för att säkra regionens dricksvattenförsörjning, dels för att kommunerna ska kunna uppnå uppsatta direktiv och mål för VA-försörjningen. Med bland annat detta i åtanke är Östra Göinge kommun representerad i Helge Å och Skräbeåns respektive vattenvårdskommittéer.

7. VA-FÖRSÖRJNING

VA-försörjning delas in i tre områden, dricksvatten, spillvatten (vatten från hushåll och verksamheter) samt dagvatten (regn- och smältvatten) och för varje område finns ett ledningsnät. Kommunen beslutar om de geografiska verksamhetsområdena (VO) inom vilka försörjning av dricksvatten samt omhändertagande av avloppsvatten och i de flesta fall även dagvatten ordnas genom den allmänna VA-anläggningen. Inom dessa VO har hushåll, företag och övriga verksamheter skyldighet att ansluta sig till det kommunala VA-nätet. Utanför VO ansvarar den enskilda fastighetsägaren, alternativt samfälligheten, för sin försörjning av dricksvatten och omhändertagande av avloppsvatten genom enskilda anläggningar. Arbetet med uppdatering av kommunens verksamhetsområden för VA har varit eftersatt en tid men är nu pågående, och förväntas kunna fastställas under första kvartalet 2024.

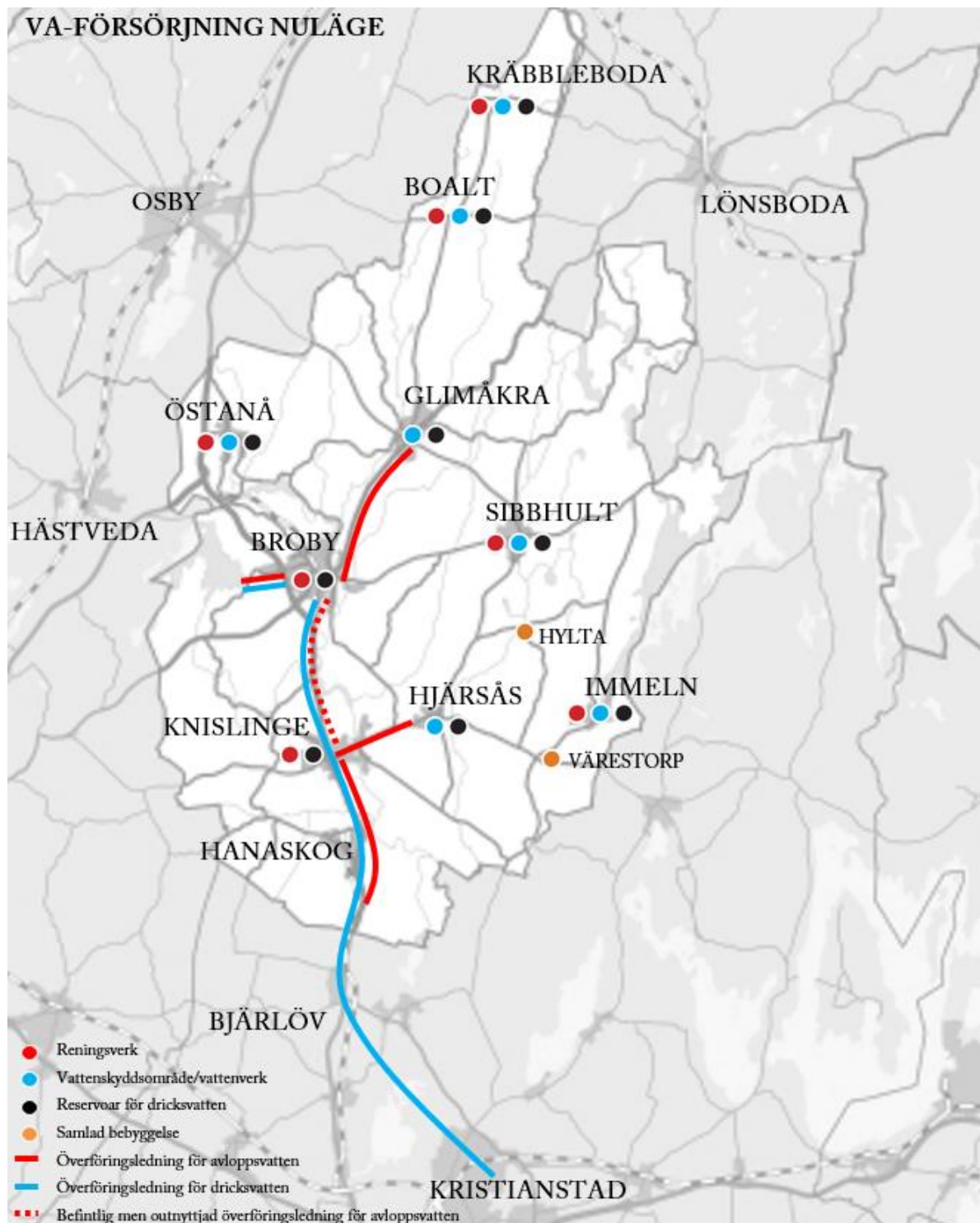
De kommunala ledningsnäten är väl utbyggda inom VO men ledningsnäten är till vissa delar föråldrade. För att säkra den allmänna dricksvattenförsörjningen och avloppshanteringen krävs en kontinuerlig förnyelse av ledningsnätet.

I Östra Göinge kommun finns idag kommunalt VA utbyggt i våra tätorter samt Tydinge och Kollandsvik.

Enligt lagen om allmänna vattentjänster (LAV) har kommunen ansvar att bygga ut VA där det behövs i ett större sammanhang med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön. Vid behovsbedömningen ska särskild hänsyn tas till förutsättningarna att tillgodose behovet av en vattentjänst genom en enskild anläggning som kan godtas med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön.

7.1. VA-FÖRSÖRJNING - NULÄGE

I Östra Göinge är knappt 4000 hushåll anslutna till kommunalt VA. Kartan, vilken känns igen från VA-strategin, illustrerar dagens VA-försörjning samt grannkommunernas närliggande anläggningar. Östra Göinge kommun framställer och renar eget dricksvatten från sju vattentäkter inom kommunen, samt köper dricksvatten från Kristianstad. Avloppsvatten renas i sju kommunala reningsverk och dagvatten inom verksamhetsområde leds i huvudsak bort till närliggande sjöar och vattendrag. För att sörja för att dricksvatten levereras och avloppsvatten och dagvatten leds bort finns drygt 47 mil ledningar. Ledningsnätet för spillvatten och dagvatten är i stort ett utbyggt duplikatsystem, vilket innebär att det är separata ledningar för avloppsvatten och dagvatten. Dagens VA-försörjning sker generellt med små anläggningar i våra tätorter, dricksvattenproduktionen är sårbar, ledningsnätens funktion visar stora brister, flera sjöar och vattendrag påverkas och kunskapen om dagvattnets påverkan behöver förbättras.

7.1.1. ÖVERFÖRINGSLEDNINGAR

I de av kommunens orter som saknar eget reningsverk respektive vattenverk tillgodoses den kommunala VA-försörjningen med hjälp av överföringsledningar, vilka leder dricksvatten till eller avloppsvatten från orten.

Befintliga överföringsledningar finns längs följande stråk:

Glimåkra-Broby

Avloppsvatten från Glimåkra leds, via ett antal pumpstationer till reningsverket i Broby. Pumpstationerna utgör, förutom tryckstegringen, kontrollpunkter avseende flödet för att öka möjligheterna att upptäcka en eventuell läcka på ledningssträckan.

Hjärsås-Knislinge, Hanaskog-Knislinge

Hjärsås avloppsvatten pumpas till Knislinge avloppsreningsverk, som tar emot avloppsvatten även från Hanaskog.

Kristianstad-Knislinge-(Hanaskog)-Broby

Knislinge, Hanaskog och Broby har ingen egen dricksvattenproduktion, utan får dricksvatten via överföringsledning från Kristianstad.

7.1.2. DRICKSVATTEN

Dricksvatten framställs från grundvattentäkter vid vattenverk i sju av våra tätorter undantaget Hanaskog, Knislinge och Broby, som sedan 2001 har vatten framställt från Kristianstads kommuns grundvatten. Östra Göinges totala dricksvattenbehov är ca 800 000 m³ årligen, varav vatten från Kristianstad utgör mer än hälften. Befolkningsprognosen, enligt Statiska Centralbyrån, för de närmsta 5 åren visar en nästintill oförändrad befolkningsmängd och med det troligtvis ett dricksvattenbehov på samma nivå som idag. I den egna produktionen saknar vissa täkter vattendom, vilket innebär att vårt uttag av vårt råvatten från dessa vattentäkter är oskyddat och sårbart. Arbete med att åtgärda detta pågår. Lagringskapaciteten behöver säkerställas.

Förbättringar avseende dricksvattenproduktionen har de senaste åren gjorts genom att etablera kompletterande grundvattenbrunnar i Hjärsås, Glimåkra och Immeln. Arbete pågår med uppdatering av vattenskyddsområden med tillhörande skyddsföreskrifter, beslutade enligt Miljöbalken, för Hjärsås, Glimåkra, Immeln, Boalt, Östanå och Kräbbleboda.

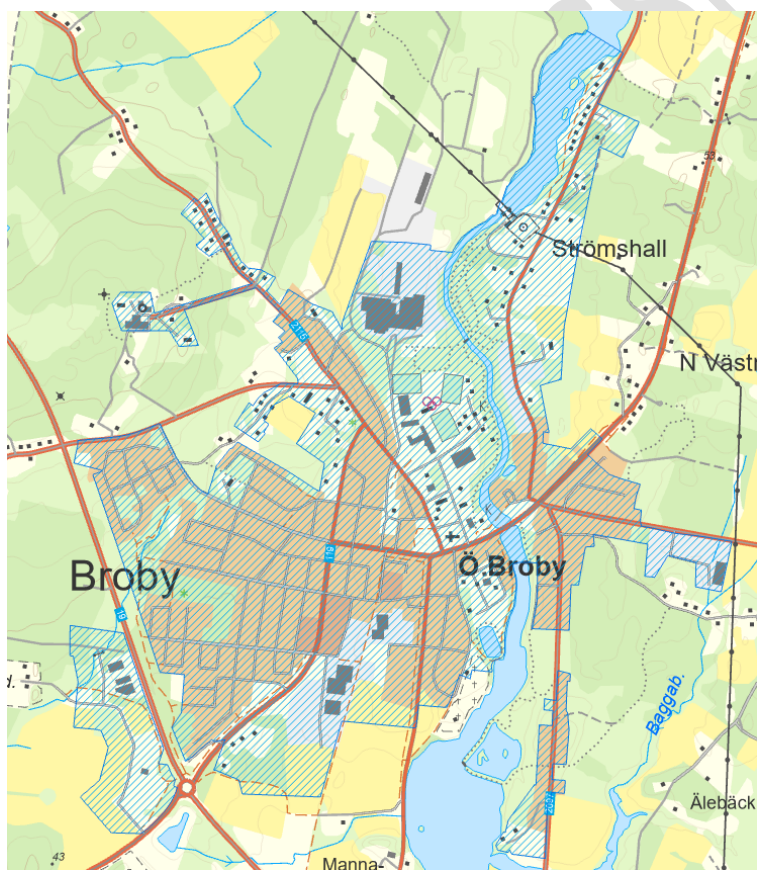
Det viktigaste avseende dricksvattnet är att kommunen säkerställer en robust infrastruktur och trygg distribution av dricksvatten till kommunens medborgare och verksamheter. Kommunens förutsättning att inom kommungränsen hitta tillräckliga mängder råvatten att framställa dricksvatten av bedöms som både osäkert och kostsamt.

Verksamhetsområde dricksvatten

Arbetet med kontinuerlig uppdatering av, och formella beslut om, aktuella verksamhetsområden har haltat men har återupptagits och pågår parallellt med arbetet med vattentjänstplanen. Uppdaterade verksamhetsområden beräknas kunna beslutas under första kvartalet 2024. Nedanstående kartbilder är baserade på aktuella uppgifter i kommunens kartsystem men visar av ovan anledning inte hela sanningen om de kommunala dricksvattenanläggningarnas utbredning. Som exempel kan nämnas att Kräbbleboda inte finns med bland kartbilderna, trots utbyggda kommunala VA-tjänster.

Figur 1 Utbredning verksamhetsområde för dricksvatten, Boalt.

Figur 2 Utbredning verksamhetsområde för dricksvatten, Broby.

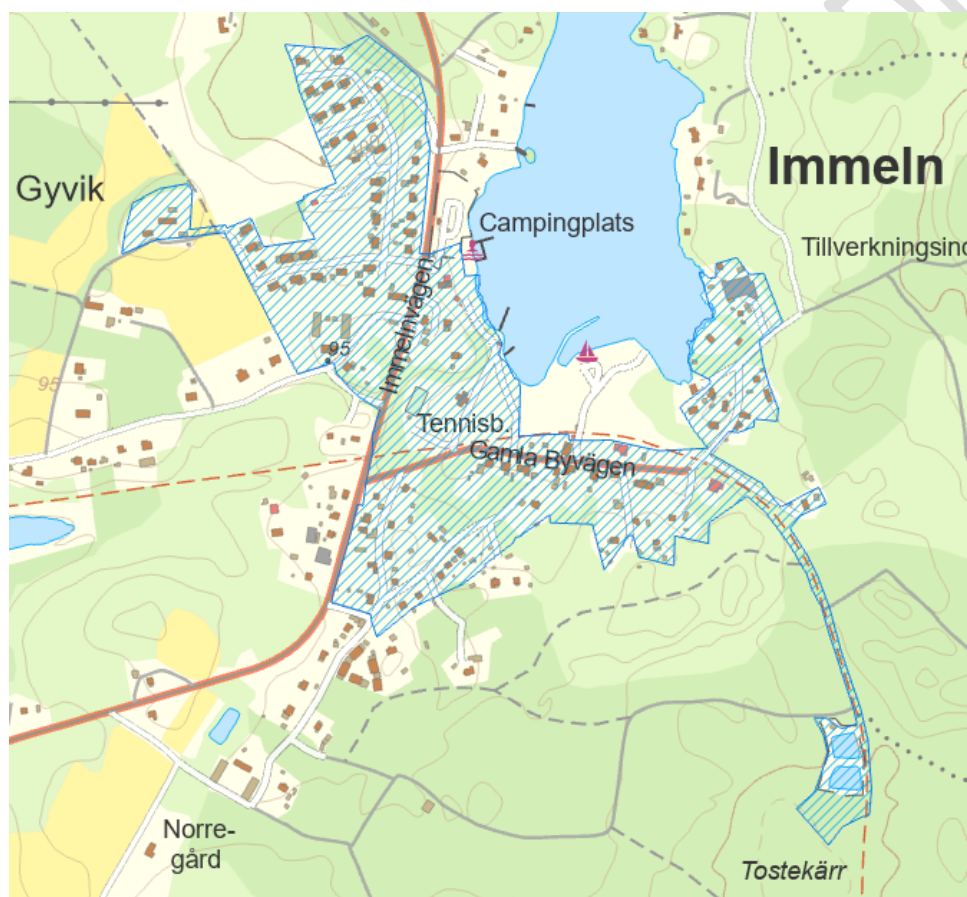
Figur 3 Utbredning verksamhetsområde för dricksvatten, Glimåkra.

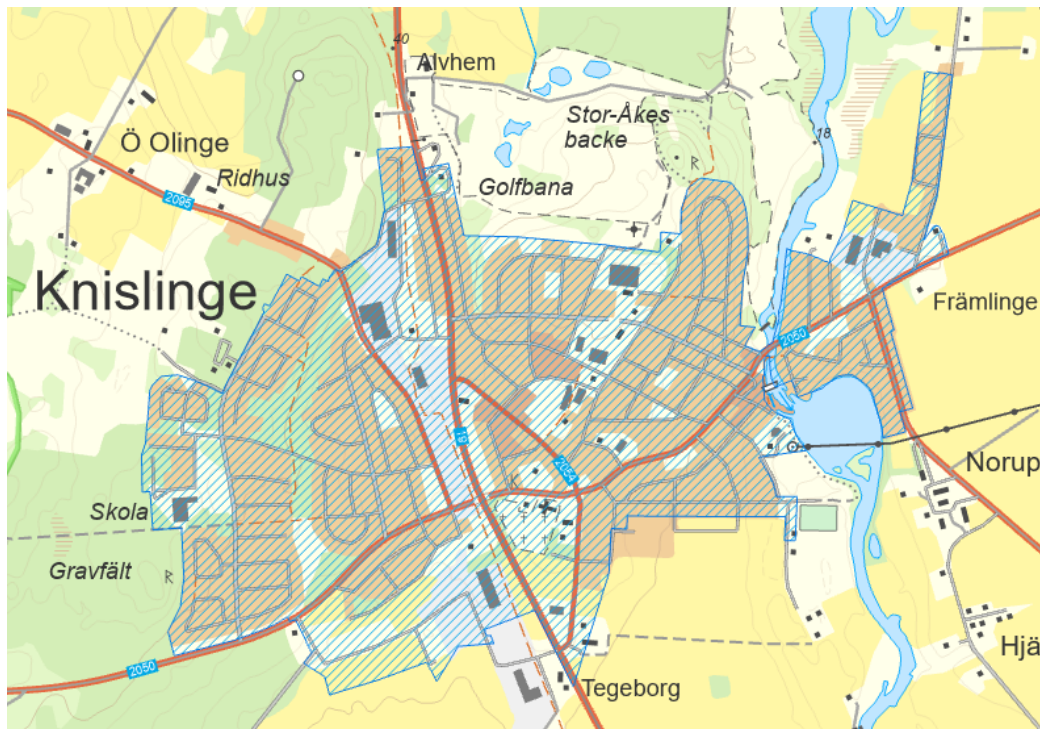
Figur 4 Utbredning verksamhetsområde för dricksvatten, Hanaskog.

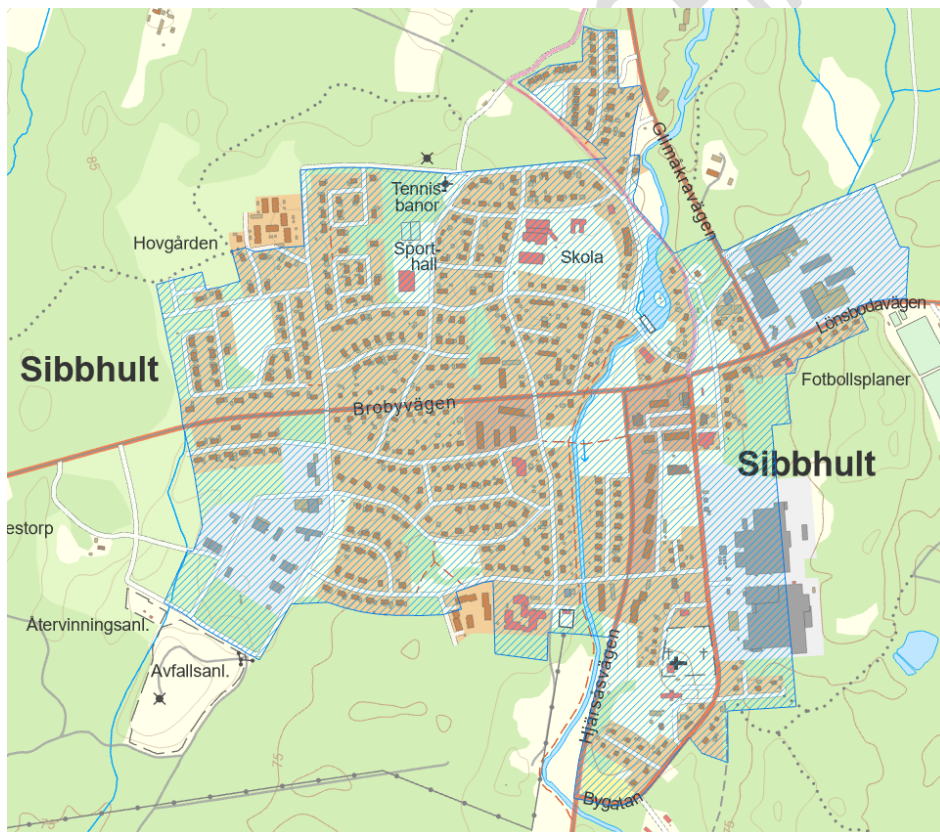
Figur 5 Utbredning verksamhetsområde för dricksvatten, Hjärsås.

Figur 6 Utbredning verksamhetsområde för dricksvatten, Immeln.

Figur 7 Utbredning verksamhetsområde för dricksvatten, Knislinge.

Figur 8 Utbredning verksamhetsområde för dricksvatten, Sibbhult.

Figur 9 Utbredning verksamhetsområde för dricksvatten, Östanå.

7.1.3. AVLOPPSVATTEN

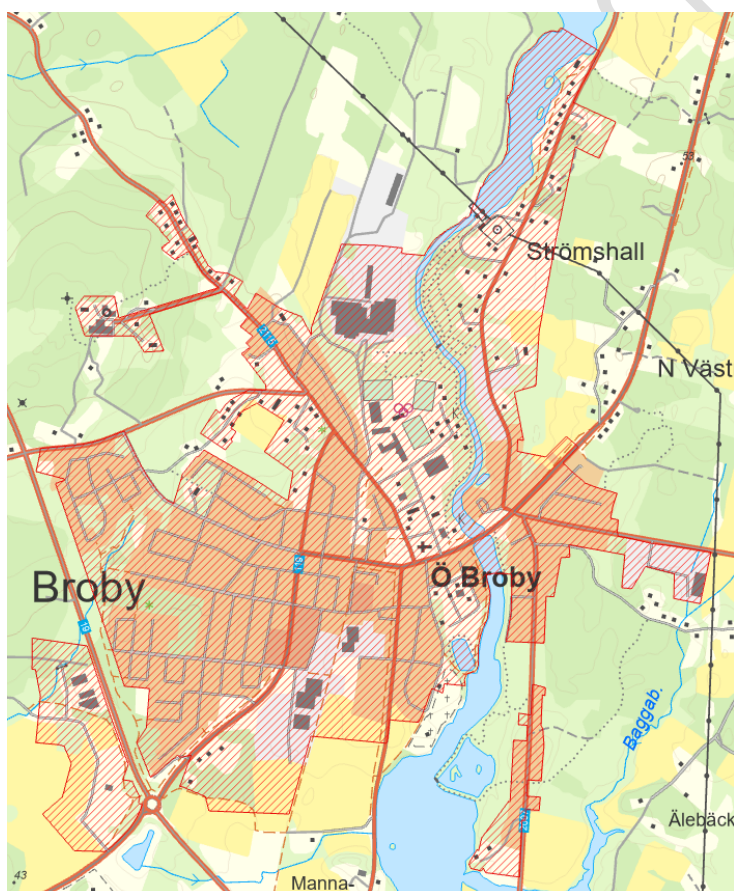
Avloppsvattnet utgörs av avloppsvatten från hushåll och verksamheter. Det finns sju lokala reningsverk och flertal pumpstationer i, och i anslutning till, våra byar. Broby reningsverk tar emot avloppsvatten från Glimåkra. Knislinge reningsverk tar emot avloppsvatten från Hjärsås och Hanaskog. Överföringsledning mellan Broby och Knislinge finns för avloppsvatten med syfte att tas i bruk då nytt reningsverk byggts i Knislinge. Sex av reningsverken har utsläppspunkt i Helge ås avrinningsområde medan Immeln's reningsverk har utsläpp i Skräbeåns avrinningsområde. Det viktigaste avseende omhändertagandet av avloppsvatten är att detta påverkar våra sjöar och vattendrag i så begränsad omfattning som möjligt. Då de slutliga recipienterna, Helge å och Skräbeån, påverkas av hela sina respektive avrinningsområden är regional samverkan av största vikt, t.ex. genom medlemskap och engagemang i de berörda vattenvårdskommittéerna.

Verksamhetsområde avloppsvatten

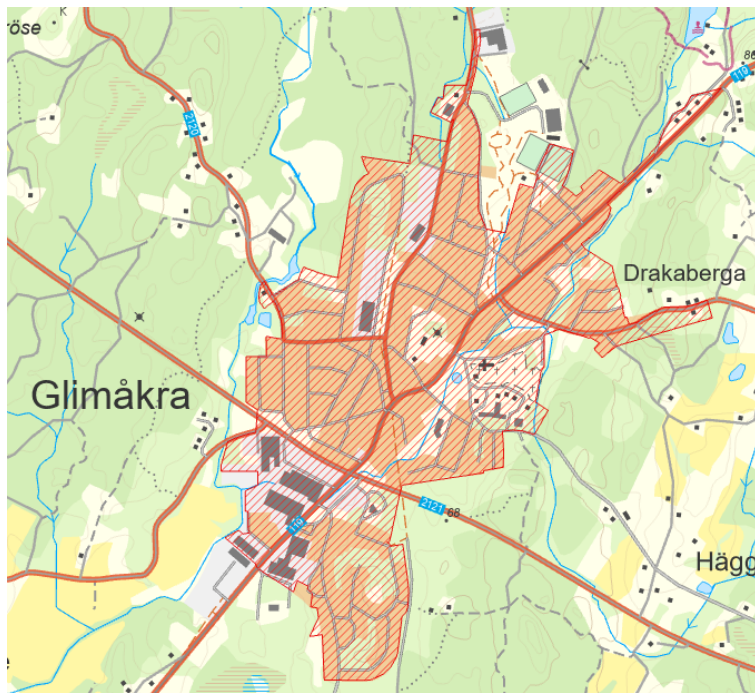
Arbetet med kontinuerlig uppdatering av, och formella beslut om, aktuella verksamhetsområden har haltat men har återupptagits och pågår parallellt med arbetet med vattentjänstplanen. Uppdaterade verksamhetsområden beräknas kunna beslutas under första kvartalet 2024. Nedanstående kartbilder är baserade på aktuella uppgifter i kommunens kartsystem men visar av ovan anledning inte hela sanningen om de kommunala avloppsanläggningarnas utbredning. Som exempel kan nämnas att Kräbbleboda inte finns med bland kartbilderna, trots utbyggda kommunala VA-tjänster.

Figur 10 Utbredning verksamhetsområde för avloppsvatten, Boalt. Reningsverket har sitt utlopp via fördröjningsdammar till ett dike som via Feresjön och Rumperödsån i förlängningen leder till Glimån/Kilingeån och slutligen Helge Å.

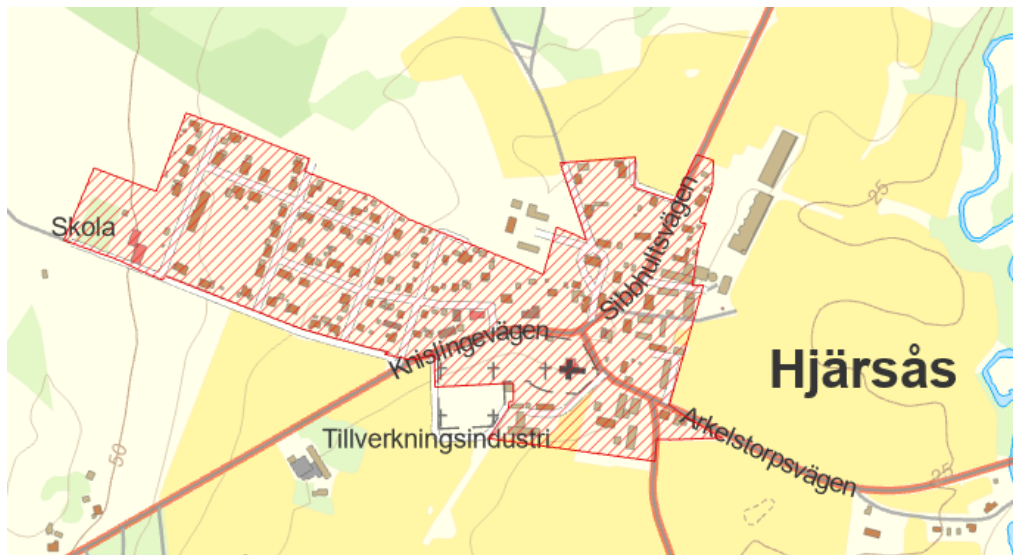
Figur 11 Utbredning verksamhetsområde för avloppsvatten, Broby. Reningsverket har sitt utlopp i Blodbäcken som leder till Helge Å.

Figur 12 Utbredning verksamhetsområde för avloppsvatten, Glimåkra. Avloppsvattnet i Glimåkra pumpas via överföringsledning till reningsverket i Broby.

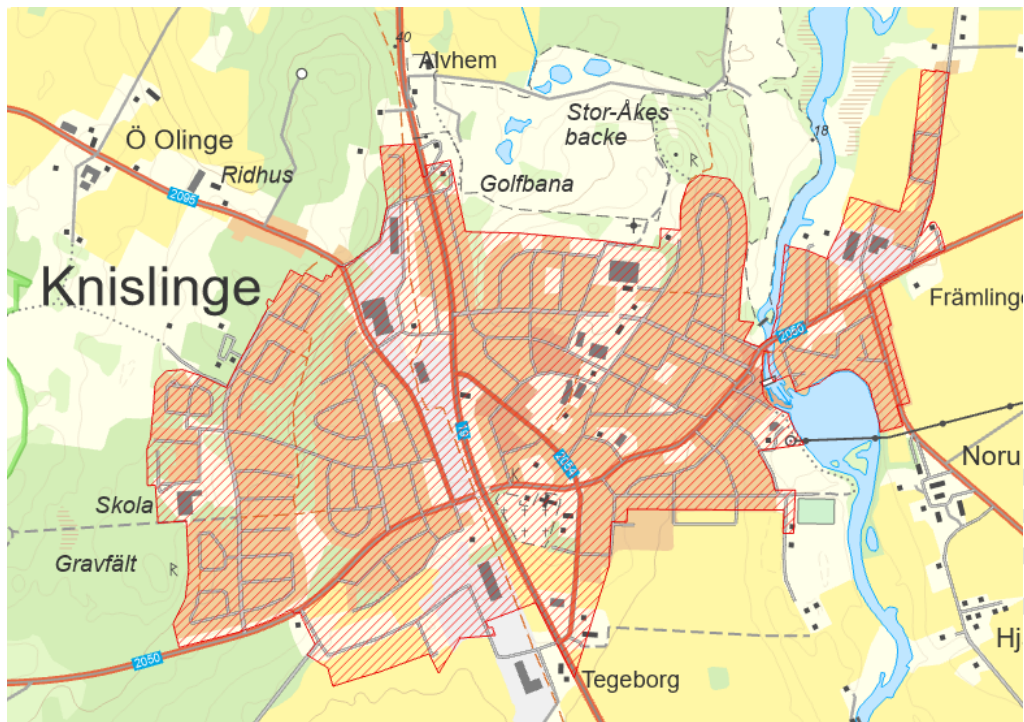
Figur 13 Utbredning verksamhetsområde för avloppsvatten, Hanaskog. Avloppsvattnet i Hanaskog pumpas via överföringsledning till reningsverket i Knislinge.

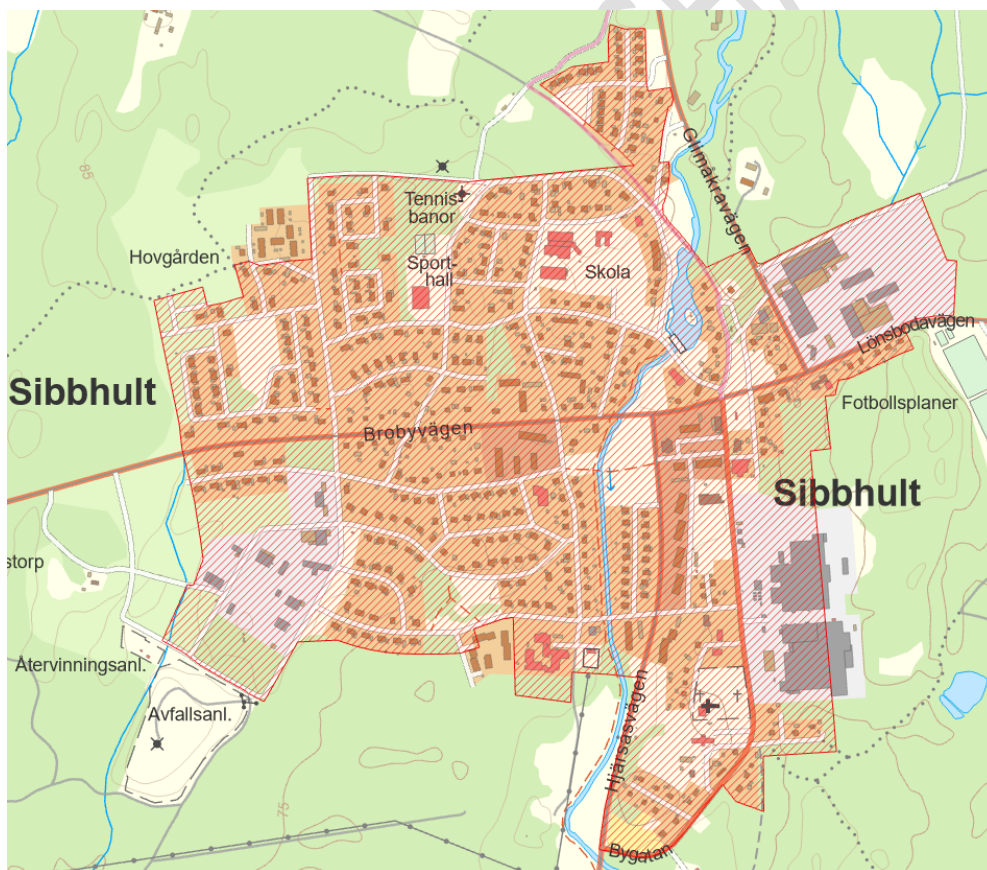
Figur 14 Utbredning verksamhetsområde för avloppsvatten, Hjärsås. Avloppsvattnet i Hjärsås pumpas via överföringsledning till reningsverket i Knislinge.

Figur 15 Utbredning verksamhetsområde för avloppsvatten, Immeln. Reningsverket har efter sedimenterings-/fördröjningsdammar sitt utlopp mot Tostekärr, där vattnet sedan leds via Oppmannasjön och Ivösjön till Skräbeån.

Figur 16 Utbredning verksamhetsområde för avloppsvatten, Knislinge. Reningsverket har sitt utlopp i Helge Å.

Figur 17 Utbredning verksamhetsområde för avloppsvatten, Sibbhult. Reningsverket har sitt utlopp i Sibbhultaån som via Bivarödsån mynnar i Helge Å.

Figur 18 Utbredning verksamhetsområde för avloppsvatten, Östanå. Reningsverket har sitt utlopp i Helge Å.

7.1.4. DAGVATTEN

Dagvatten är tillfälliga flöden av regn och smältvatten. Dagvattnet leds traditionellt sett genom ledningar till närmsta sjö eller vattendrag. Få anläggningar för lokalt omhändertagande och fördröjning av dagvatten är anlagda. Det är inte tillfullo kartlagt hur dagvattnet påverkar våra byar vid stora mängder skyfall, inte heller hur dagvatten påverkar mottagande sjöar och vattendrag. Dagvatten bör inte ha en negativ påverkan på människors hälsa och miljön utan fungera som en resurs i vattnets kretslopp.

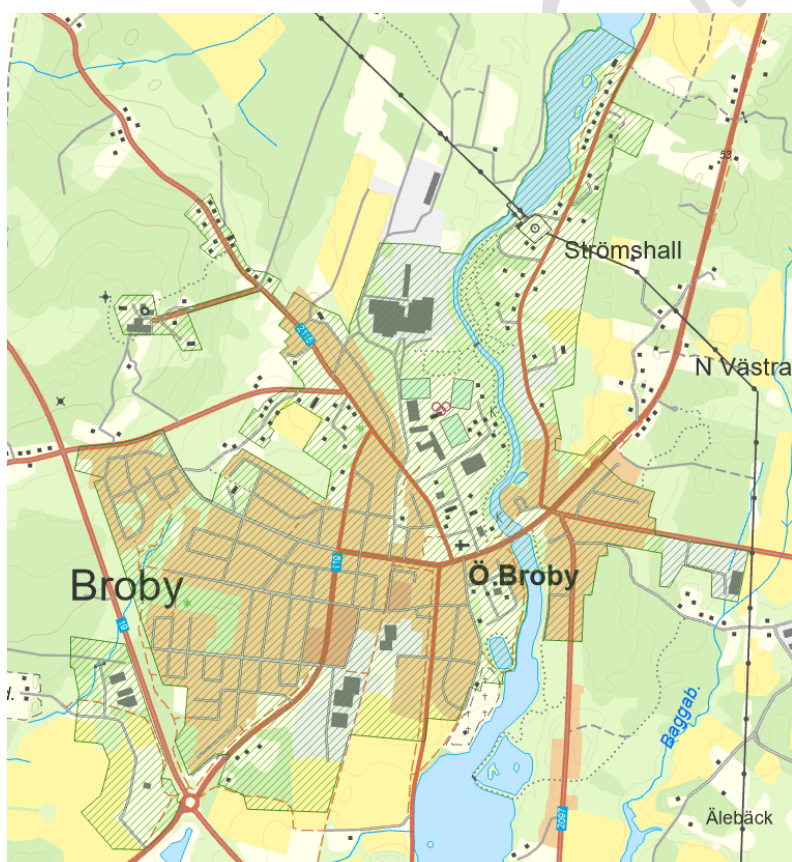
Kommunens utsläppspunkter för dagvatten är diken och vattendrag vilka, liksom utsläppspunkterna för renat spillvatten, mynnar i de respektive avrinningsområdena för Helge Å och Skräbeån. Östra Göinge kommun har en ambition att i sitt fortsatta arbete upprätta en dagvattenplan där man bl.a. utreder ytterligare hur dagvattnet kan utgöra en resurs i samhället och inte en belastning. Målet är att denna ska upprättas under 2024-2025.

Verksamhetsområde dagvatten

Arbetet med kontinuerlig uppdatering av, och formella beslut om, aktuella verksamhetsområden har haltat men har återupptagits och pågår parallellt med arbetet med vattentjänstplanen. Uppdaterade verksamhetsområden beräknas kunna beslutas under första kvartalet 2024. Nedanstående kartbilder är baserade på aktuella uppgifter i kommunens kartsystem men visar av ovan anledning inte hela sanningen om de kommunala dagvattenanläggningarnas utbredning. Som exempel kan nämnas att Kräbbleboda inte finns med bland kartbilderna, trots utbyggda kommunala VA-tjänster.

Figur 19 Utbredning verksamhetsområde för dagvatten, Boalt.

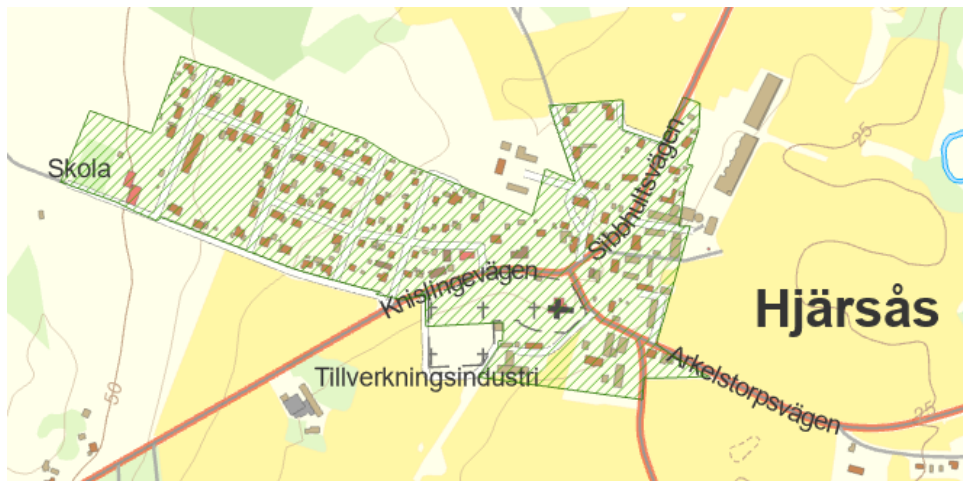
Figur 20 Utbredning verksamhetsområde för dagvatten, Broby.

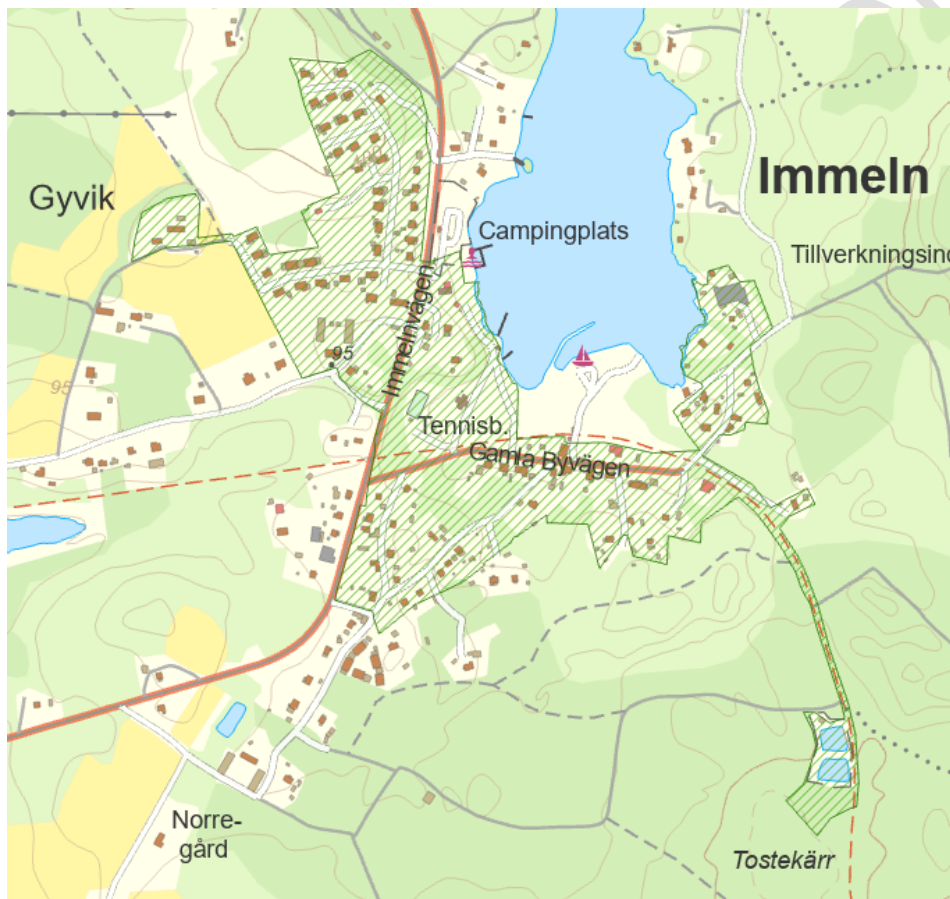
Figur 21 Utbredning verksamhetsområde för dagvatten, Glimåkra.

Figur 22 Utbredning verksamhetsområde för dagvatten, Hanaskog.

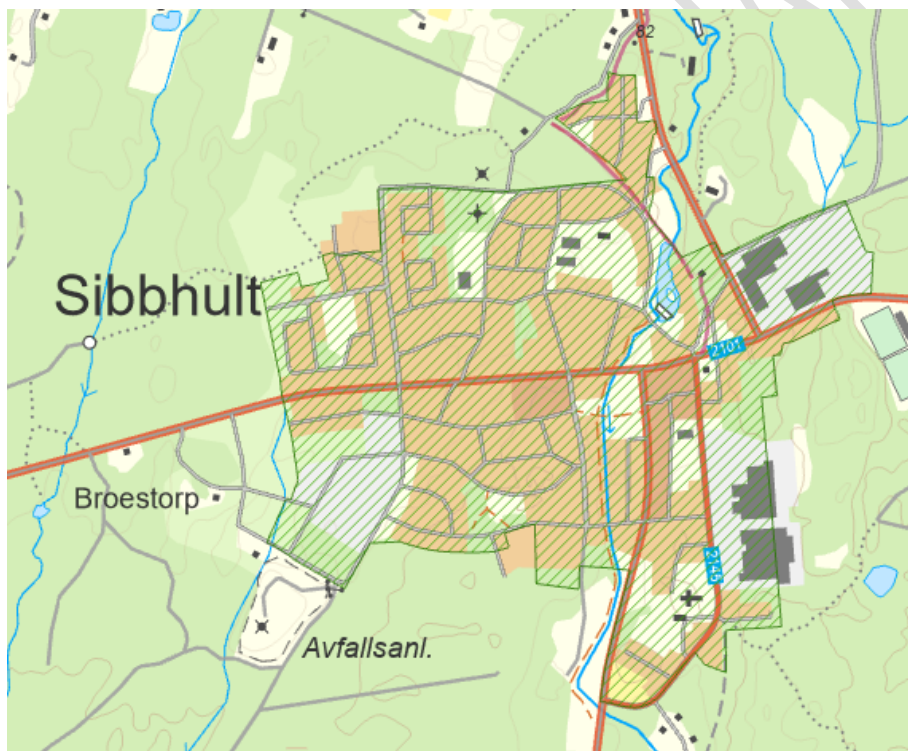
Figur 23 Utbredning verksamhetsområde för dagvatten, Hjärsås.

Figur 24 Utbredning verksamhetsområde för dagvatten, Immeln.

Figur 25 Utbredning verksamhetsområde för dagvatten, Knislinge.

Figur 26 Utbredning verksamhetsområde för dagvatten, Sibbhult.

Figur 27 Utbredning verksamhetsområde för dagvatten, Östanå.

7.1.5. LEDNINGSNÄT

För att distribuera dricksvatten samt leda bort avlopps- och dagvatten inom våra verksamhetsområden har kommunen totalt drygt 47 mil ledningar fördelat på tre olika ledningssystem; dricksvatten, avloppsvatten och dagvatten med tillhörande distributionssystem. Ledningsnäten är föråldrade och har problem med in- och utläckage trots att ledningssanering pågår fortlöpande.

Det är viktigt att ledningsnäten förnyas i takt med behovet. Ett bra ledningssystem säkerställer distribution av vatten, förorenar inte samt bidrar till att hushålla med naturresurser.

7.1.6. SAMLAD BEBYGGELSE

Det finns områden som idag har enskild VA-försörjning men där kommunen kan ha ett ansvar att lösa VA-försörjningen enligt Lagen om Allmänna Vattentjänster (LAV), samlad bebyggelse. Ansvaret innebär att det krävs en bedömning huruvida VA-försörjningen av hälso- eller miljöskäl måste lösas i ett större sammanhang genom allmän VA- anläggning/ar.

Hälso- och miljöskäl innebär en sammanvägning av flera faktorer, exempelvis problem med vattenförsörjning, hur tätbebyggt området är och var området är placerat med tanke på recipient, känslig eller skyddsvärd miljö och offentliga bad. För att avgöra om ett område ingår i det kommunala ansvaret behöver bedömningar göras från fall till fall. Majoriteten av de enskilda avloppen omfattas inte av framtida kommunalt VA utan måste åtgärdas av de enskilda fastighetsägarna.

Sedan tidigare identifierade områden för VA-utbyggnad avseende samlad bebyggelse är Hylta och Västorp. Prioriteringen av områdena har grundat sig på antal fastigheter, påverkan på recipient och möjligheten att ordna enskilda VA-lösningar. Detaljer i bedömningen har inte funnits med i underlaget för vattentjänstplanen vilket närapå omöjliggör en utvärdering av beslutet. En översyn rekommenderas därför innan arbetet fortskrider.

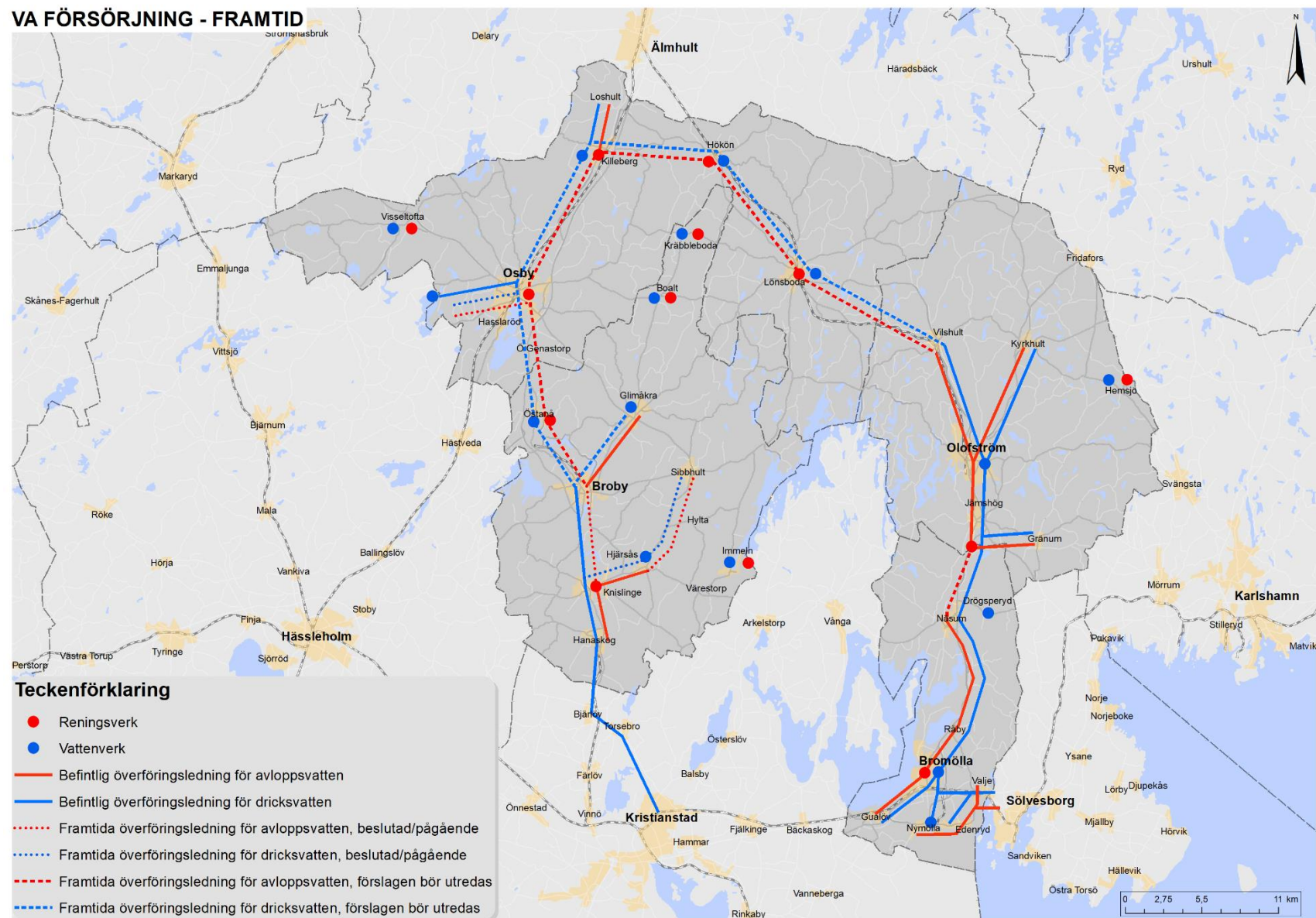
7.2. VA-FÖRSÖRJNING - FRAMTID

Ställningstagande

- Vår dricksvattenförsörjning präglas av kvalité, kvantitet och leveranssäkerhet. Vid val av vattenförsörjning ska långsiktighet och säkerhet värderas högre än pris.
- Vårt omhändertagande av avloppsvatten ska vara driftsäkert och modernt. Vi ska rena avloppsvatten med utgångspunkten att påverkan på recipient ska vara så låg som möjligt. Långsiktighet ska prägla processen snarare än kortsiktiga ekonomiska besparingar.
- Vårt dagvatten berikar våra byar istället för att belasta miljön.
- Kommunens VA-anläggningar ska drivas på ett långsiktigt hållbart sätt med hänsyn till både miljö och ekonomi.
- Vår VA-försörjning genomsyras av en medvetenhet om samhällets förutsättningar, förändringar och sårbarhet. Arbetet säkerställs genom riskbedömningar och krisplaner.

Kartan på framtidens VA-försörjning visar hur närliggande kommuner långsiktigt kan säkra tillgången på dricksvatten samt skapa förutsättningar för friska och levande vatten genom minskad påverkan från avloppsvatten. Dricksvatten lyfts från det lilla enskilda kommunala perspektivet till en större bild med samverkan över kommungränser med syfte att bygga en VA-försörjning med färre anläggningar, trygg och robust produktion och distribution av dricksvatten samt ett bra omhändertagande av avloppsvatten.

VA FÖRSÖRJNING - FRAMTID

7.2.1. ÖVERFÖRINGSLEDNINGAR

Den stora förändringen från nuläge till framtid är föreslagna överföringsledningar. För en kommun med flera mindre orter är det en utmaning att i varje ort ha reningsverk, vattentäkt och reservvattentäkt. I Östra Göinge är det nästintill omöjligt på grund av bristen på råvatten att framställa dricksvatten av. Systemet är inte heller hållbart ur ett ekonomiskt driftperspektiv. Överföringsledningarna syftar till att minska sårbarheten för varje enskild ort och minska antal anläggningar och därmed de löpande driftkostnaderna. Överföringsledningarna Osby-Broby samt Vilshult-Osby är även viktiga ur ett regionalt perspektiv avseende dricksvattenförsörjning.

Framtida överföringsledningar innebär ledningar för både dricksvatten och avloppsvatten. Överföringsledningarna kommer att utgöra verksamhetsområden, vilket innebär att fastigheter längs med överföringsledningarna kan ingå i VA-kollektivet.

Förslag på kommande överföringsledningar enligt nedanstående stråk:

Sibbhult - Hylta - Hjärsås – Knislinge (beslutad, pågående projektering, **preliminärt 2024-2026**)
Överföringsledning för dricksvatten och avlopp som syftar till att skapa bättre förutsättningar för dricksvattenförsörjningen i Sibbhult genom att ersätta eller komplettera befintlig vattentäkt med vatten från Hjärsås vattentäkt samt att få tillgång till vatten från Kristianstad. Avloppsledning mellan Hjärsås och Knislinge finns idag men bedöms som underdimensionerad för tillkommande anslutning.

Glimåkra – Broby (föreslagen)

På sträckan finns överföringsledning för avloppsvatten. För att göra Glimåkras dricksvattenförsörjning mindre sårbar föreslås att överföringsledningen i framtiden kompletteras med ledning för dricksvatten, vilket innebär att även Glimåkra skulle få tillgång till vatten från Kristianstad, som reserv.

Osby - Ö Genastorp - Östanå - Glimminge – Broby (föreslagen)

Den strategiskt viktigaste överföringsledningen avseende dricksvatten för Östra Göinge kommun. Ledningen skulle minska kommunens sårbarhet genom att säkerställa tillgång till dricksvatten från två håll, Osby (Skeingesjön) och Kristianstad. Ledningen skulle ansluta till befintlig överföringsledning mellan Broby – Kristianstad, med möjligheten att dricksvatten från Osby och Kristianstad även utgör reserv åt varandra. Avloppsvatten kan överföras från Osby till Knislinge reningsverk.

7.2.2. DRICKSVATTEN

Östra Göinges utmaningar avseende en trygg och robust dricksvattenförsörjning är stora och innebär ett beroende av andra kommuners tillgångar. Östra Göinge behöver vara en del av det storskaliga nätet och tryggheten som det kan skapa. Beroendet ställer krav på att hushålla med resurserna och förvalta dem ansvarsfullt, såväl regionala som lokala. De föreslagna överföringsledningarna skapar inte endast fördelar för Östra Göinge utan utgör även en styrka för grannkommunerna genom att knyta samman ledningsnäten för en tryggad långsiktig VA-försörjning i regionen.

För att skapa en trygg och robust dricksvattenförsörjning för Östra Göinge föreslås en

överföringsledning från Osby avseende dricksvatten med syfte att få tillgång till vatten från Osby vattenverk som framställer dricksvatten från Skeingesjön. Att få tillgång till Skeingesjön skapar en ökad robusthet mot beroendet av vatten från Kristianstad samt att ledningsnätet i framtiden VA-försörjning är hopkopplat så att det vid behov finns vatten att distribuera från flera håll. För att säkerställa att kommunen kan hantera avbrott i dricksvattenförsörjningen behöver reservoarkapaciteten säkerställas både avseende vatten från Osby och från Kristianstad. Kommunen bör se över tidigare beslut om nedläggning av befintliga vattenverk i samband med etablerad överföringsledning, huruvida de kan utgöra redundant resurs till vatten från Kristianstad respektive Osby.

Förslag på åtgärder för dricksvatten:

- Se över möjligheterna för reservvattentäcker, **upprätta reservvattenplan.**
- Reservoarkapaciteten säkerställs och renoverings- och underhållsbehov inventeras.
- Vattentäckerna skyddas med uppdaterade vattenskyddsområde och tillhörande föreskrifter. Uttag ska vara säkrade genom vattendom/ar. **Arbetet pågår löpande.**
- Ny grundvattenbrunn **och uppdaterad reningsprocess** för Kräbbleboda Vattenverk utreds **(pågående arbete).**
- Kommunen ser över tidigare beslut om nedläggning av vattenverk i samband med etablerad överföringsledning.

7.2.3. AVLOPPSVATTEN

Östra Göinge står inför utmaningen att bygga om fem reningsverk eller att arbeta med att föra över avloppsvatten mellan tätorterna och då kunna lägga ner och minska antalet reningsverk. Då överföringsledningar för vatten är nödvändiga är det naturligt att avloppsvatten också följer de stråken. Genom föreslagna överföringsledningar kan avloppsvatten överföras mellan byarna och antal verk minskas. Konsekvensen blir färre utsläppspunkter och färre anläggningar att underhålla. Knislinge reningsverk byggs om och förbereds för att ta emot avloppsvatten från överföringsledningarna. **Då de slutliga recipienterna, Helge å och Skräbeån, påverkas av hela sina respektive avrinningsområden är regional samverkan av största vikt.**

Förslag på åtgärder för avloppsvatten:

- Knislinges nya reningsverk byggs (preliminärt 2023-2026, med intrimmad drifttagning senast 1/1 2028).
- Broby, Sibbhult och Östanå reningsverk byggs om alternativt läggs ner efterhand som överföringsledningar byggs ut.

7.2.4. DAGVATTEN

Dagvatten påverkar våra sjöar och vattendrag samt kan orsaka översvämningar. Kunskapen om påverkan är låg och behöver förbättras. För att förbereda våra byar för framtida utmaningar och krav på dagvattenutsläpp är det viktigt att öka kunskapen samt vid ombyggnad och nyanläggning arbeta för att dagvatten ska utgöra en resurs i vattnets kretslopp istället för att vara en belastning. **Med klimatförändringarna syns en ökad risk för översvämningar p.g.a. skyfall och våra tätorter behöver ha beredskap för att hantera detta. Östra Göinge kommun arbetar med att ta fram en klimatanpassningsplan, där stadsplanering och dagvattenhantering/planering går hand i hand för att låta dagvattnet bidra i tätorterna med ökade ekologiska och rekreativa värden genom så kallade grön- och blåstråk.**

Förslag på åtgärder för dagvatten:

- När ledningar renoveras undersöks möjligheten till öppna dagvattenlösningar.
- Vid arbete med översiktsplan samt fördjupningar utreds ytor för lokalt omhändertagande av dagvatten i våra byar.
- Genomföra dagvattenutredningar för kommunens tätorter, **parallellt med arbetet med detalj- och översiktsplaner**, för fortsatt arbete med skyfallshantering och klimatanpassning.

7.2.5. LEDNINGSNÄT

Utan ett fungerande ledningsnät med tillhörande distributionssystem har det ingen betydelse att vi har god tillgång på dricksvatten eller ambitionen att minska vår påverkan på recipient. Distributionen av dricksvattnet måste vara säker mot föroreningar och fri från läckor för att hushålla med resurserna och trygga leveranssäkerheten. Omvänt behöver ledningsnäten för avloppsvattnet vara täta för att förhindra att föroreningar läcker ut på vägen till reningsverken men även för att reningsverken ej ska belastas med inläckande dag- och grundvatten.

Ledningsnäten har en begränsad teknisk livslängd. Många kommuner, Östra Göinge inkluderat, dras dessvärre med en underhållsskuld på sitt ledningsnät. Det är viktigt att de underhålls och förnyas med utgångspunkt från den tekniska livslängden så att underhållsbehov inte ackumuleras och därmed riskerar ekonomi och robusthet. Även klimatförändringen har inverkan på ledningssystemen genom att vissa ledningssystem inte längre klarar de flöden som kan uppstå utan att uppgraderas. Kunskap om ledningsnätens status är avgörande för att arbeta förebyggande och långsiktigt och för att prioritera rätt insatser i arbetet för att motverka in- och utläckage samt säkerställa distributionen av dricksvattnet.

Förslag på åtgärder för ledningsnäten:

- En ledningsförnyelseplan arbetas fram under 2024-2025 för att säkerställa ledningsnätens långsiktiga funktion, och kontinuerligt arbeta för detsamma.
- Öka reinvesteringstakten, vilket innebär behov av ökad budget, för att säkerställa ledningsnätens funktion samt minska påverkan på mark och miljö.

7.2.6. SAMLAD BEBYGGELSE

I den uppdaterade versionen av LAV (Lagen om Allmänna Vattentjänster (2006:412)) gällande kommunens skyldighet att ordna vattentjänster, ska bedömning om utbyggnadsområden även ta särskild hänsyn till förutsättningarna att tillgodose behovet av en vattentjänst genom en enskild anläggning med godtagbart skydd för människors hälsa och miljön (Lag (2022:1249)).

I Östra Göinge finns två återstående områden med samlad bebyggelse som inte är anslutna till VA-näten, men som sedan tidigare, enligt VA-strategin ”Det livsviktiga vattenet”, identifierats för kommande utbyggnad; Hylta och Väreörp. Hylta kommer att anslutas till kommunalt VA i samband med arbetet med överföringsledningen mellan Sibbhult-Hylta-Hjärsås-Knislinge (vilket är preliminärt planerat till 2023–2028). Väreörp ska utredas avseende inkoppling till Immelns reningsverk.

En förnyad översyn och bedömning av kommunens samlade bebyggelser, som i dagsläget inte är anslutna till kommunalt VA, ska genomföras inför kommande upplaga av vattentjänstplanen. Ambitionen att en GIS-analys ska genomföras i kombination med övervägande av påverkande faktorer, vilket i slutändan resulterar i en eventuell utbyggnadsplan.

Även om ett område har prioriterats för utbyggnad av kommunalt VA kan det dröja lång tid innan genomförandet blir aktuellt. Därav behöver riktlinjer för hur enskilda avlopp ska hanteras i områden i väntan på utbyggnad av kommunalt VA arbetas fram.

Förslag på åtgärder för samlad bebyggelse:

- För Väreörp ska utredning för ev. inrättande av kommunalt VA område genomföras.
- Områden som bedöms som samlad bebyggelse och där ansvar enligt LAV kan gälla ska utredas inför kommande upplaga av vattentjänstplanen och preliminär tidplan för eventuellt inrättande av kommunalt VA-område ska beslutas.
- Tillsyn- och tillståndsnämnden bör fatta beslut om riktlinjer för hur man hanterar de enskilda avloppen som enligt plan i framtiden eventuellt kommer att innefattas av kommunalt VA.

8. HOT- & RISKANALYS

Diverse hot och risker finns för alla verksamheter. Somliga hot och risker går att minska eller eliminera helt, medan andra går att ha en beredskap för. När det gäller dricksvattenproduktion, omhändertagande av avloppsvatten samt dagvatten kan exempelvis sabotagerisk, långvarigt elbortfall, olyckor med miljöfarliga ämnen inom vattenskyddsområde, skyfall och naturkatastrofer nämnas som potentiella hot och risker.

Exempel på åtgärder som initierats kan nämnas åtgärdsplaner och manuella driftinstruktioner för olika krissituationer, nödvattenplan, klimatanpassningsplan, behovsanalys och installation av reservkraftverk, (vidare)utveckling av övervakningssystem, inhägnader, förbättrade lås- och larmrutiner samt uppdatering av vattenskyddsområde och tillhörande skyddsföreskrifter.

8.1. SKYDD MOT SKYFALL

Skyfall är en risk som inte går att eliminera, men som kan hanteras förebyggande. Erfarenhet från befintlig drift samt modellering och analys från Länsstyrelsen och MSB:s respektive verktyg visar på översvämningssrisker för vissa av våra VA-anläggningar.

8.1.1. BAKGRUND

Skyfall innebär ökad risk för översvämning på VA-anläggningar och i vissa fall också begränsad framkomligheten till VA-anläggningarna.

Vattenverken kan påverkas genom en ökad risk för spridning av smitta och miljöfarliga ämnen, vilket kan påverka vattenkvaliteten och reningsprocessen i verken.

Reningsverken kan drabbas av ovidkommande vatten in till reningsverken. Vid mycket höga flöden av inkommande vatten kan uppehållstiden minska och därmed sjunker reningsgraden i verken. Om det kommer in föroreningar via dagvatten som tex olja kan inte dessa renas.

Ledningsnätet är främst dimensionerat för att klara normal nederbörd, upp till så kallade 10-årsregn. Vid kraftigare regn kan det innebära hydraulisk överbelastning i VA-nätet med översvämningar hos abonnenter och bräddningar i pumpstationer som följd.

8.1.2. METOD

För att identifiera vilka anläggningar som kan komma att drabbas av skyfall har en genomgång skett av alla vattenverk, vattentäkter, reningsverk och pumpstationer utifrån framtagna karteringar. Varje anläggning som berörs av någon kartering har sedan prioriteras på en skala från 0-5, där 5 är de högst prioriterade anläggningarna. Prioriteringen baseras på i vilken omfattning respektive anläggning påverkar människors hälsa och miljön vid funktionsbortfall.

Länsstyrelsens lågpunktskartering har använts. Lågpunktskarteringen ska användas som en vägledning och visar ett spann av olika lågpunkter som vid nederbörd kan bli vattenfyllda. Analysen utgår från att ledningsnätets kapacitet är begränsad och tar inte hänsyn till markanvändning, regnmängd eller infiltrationsförmåga. För höga flöden har modellering av

200-årsflöde från MSB nyttjats. Ett 200-årsflöde visar områden som statistiskt sett översvämmas en gång vart 200 år. Om aktuellt område ej karterats enligt denna modell har i stället Länsstyrelsens svämplansanalys använts. Svämplansanalysen är mindre detaljerad än lågpunktskarteringen men visar områden som blir översvämmade om vattendragets yta höjd med 1,5 respektive 2,5 m. 1,5 m representerar ett naturligt svämplan för de flesta vattendrag och 2,5 m uppskattas vara ungefär på den nivå som översvämnings sker mer sällan. I detta skede har ännu inte känsliga punkter på ledningsnätet identifierats.

8.1.3. RESULTAT

Anläggningar som bedöms beröras och kräver vidare utredning och åtgärd är vattenverk/vattentäktsområde, reningsverk och pumpstationer. Två anläggningar har klass 5, fem anläggningar klass 4, tre anläggningar klass 3, sex anläggningar klass 2 och fyra har klass 1, där alltså klass 5 är den högst prioriterade. Riskerna behöver utredas vidare och ett första steg kan vara en okulär besiktning i egen regi med kontroll av placering av viktiga komponenter. Några anläggningar kommer troligen behöva mer detaljerade utredningar och några kan framtidsäkras vid planerade ombyggnationer.

Åtgärder som redan vidtagits är bl.a. ombyggnation av ledningsnät, installation av pumpstationer både på ledningsnät och verk, muddring av vattendrag samt upprättande av handlingsplaner för olika bräddpunkter. År 2018 utfördes en översvämningsanalys för Knislinge reningsverk med anledning av förnyelse av tillstånd. Åtgärdsförslagen som främst avser skydd för höga flöden från Helge å kommer tas i beaktan vid planerad om- och nybyggnation.

Inom kommunen pågår arbete med klimatanpassningsplan där skyfallsanalys och tillhörande utredning bidrar i riskanalys. Likaså arbetar SBVT och kommunen med dagvattenutredningar i kombination med att uppdatera översikts- och detaljplaner för att låta dagvattnet ta plats och utgöra en resurs, även vid skyfall, i vattnets kretslopp och i samhället, i stället för att ses som en ren belastning.

9. GENOMFÖRANDE

Framtidens VA-försörjning ställer krav på en process med flera steg beroende av varandra. För att lyckas i arbetet krävs beslut inom VA-försörjningen med utgångspunkt i denna vattentjänstplan och kommande tillhörande utredningar och beslut. Vattentjänstplanen fastställer en rad väsentliga förslag på åtgärder för dricksvatten, avloppsvatten, dagvatten, ledningsnät och samlad bebyggelse. Åtgärderna i vattentjänstplanen är inte rangordnade eller prioriterade på grund av att samtliga är av stor vikt för en framtida hållbar VA-försörjning. Det viktiga vid genomförandet är att se helheten i VA-försörjningen och ha insikten och förståelsen för att flera av åtgärderna är beroende av varandra. Takten i åtgärdsarbetet styrs av tillsatta resurser, både personella och ekonomiska.

För genomförande av planen förutsätts att nödvändiga ekonomiska medel ställs till förfogande samt synkroniseras med en tidplan som kan knytas till aktuell investeringsbudget.

De åtgärder som initialt är avgörande för genomförandet av planen är att:

- Reservoar kapaciteten säkerställs (inklusive prioritering av underhåll och reinvesteringsbehov på befintliga vattentorn och reservoarer).
- Knislinges nya reningsverk byggs för att möta upp kapacitets- och miljömässiga behov (2023–2026).
- En ledningsförnyelseplan arbetas fram för att säkerställa ledningsnätens långsiktiga funktion (2024–2025).
- Projektering och genomförande av överföringsledningen Sibbhult-Hylta-Hjärsås-Knislinge sker (2023–2028).
- Överföringsledningen Osby-Ö.Genastorp-Östanå-Glimminge-Broby diskuteras **fortsatt** med Osby kommun, då denna åtgärd är i dagsläget den enskilt mest betydelsefulla för att långsiktigt ytterligare säkerställa dricksvattenförsörjningen i Östra Göinge.

10. UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING

Vattentjänstplanen kommer att utvärderas och följas upp enligt kommunens styr- och ledningsprinciper, samt arbetas in i kommande översiktsplan såväl som detaljplaner. Enligt LAV ska kommunfullmäktige dessutom minst en gång per mandatperiod pröva om vattentjänstplanen är aktuell i förhållande till behovet av allmänna vattentjänster.

11. MILJÖKONSEKVENSER

11.1. STRATEGISK MILJÖBEDÖMNING

Strategisk miljöbedömning är en process som kommuner ska genomföra när de till exempel upprättar planer där genomförandet kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Processen ska främja och säkerställa hållbar utveckling genom att integrera miljöaspekter i planering och beslutsfattande. Eftersom en vattentjänstplan krävs i lagstiftning är det möjligt att den medför betydande miljöpåverkan på samma sätt som översikts- och detaljplaner.

Denna vattentjänstplan ska beskriva kommunens långsiktiga plan framåt kring försörjningen av vattentjänster. I en kommun som utvecklas som Östra Göinge kan önskemål om byggnation och utveckling komma i konflikt med intresset att bevara och skydda recipienter och naturmiljön. Östra Göinge är en kommun med höga natur- och kulturvärden av olika slag, något som uppskattas av såväl kommunen som dess medborgare och besökare. En god samhällsplanering kan ge förutsättningar för att ekosystemtjänster nyttiggörs naturvetenskapligt och miljömässigt såväl som i ett rekreations- och folkhälsoperspektiv. För att möjliggöra en fortsatt god utveckling behöver kommunen säkerställa en långsiktig hantering av avlopps- och dagvatten samt trygga tillgången till dricksvatten som svarar mot både dagens och framtidens behov.

11.2. FOKUS/KONSEKVENSN AV VATTENTJÄNSTPLANEN

Vattentjänstplanen berör nedanstående av de prioriterade områdena i Översiktsplanen samt Mål- och Resultatplanen.

Attraktiva byar

Kommunens bebyggelse ska vara trivsamt och befolkningen ska känna sig hemma när man kommer in i respektive by – att byarna upplevs som välkomnande, levande och hållbara. En del i detta är att tillgodose behovet av högkvalitativt dricksvatten, god rening och hantering av avlopps- och dagvatten, att se vattnet som en resurs i samhället istället för en belastning.

En bra start i livet

Ett gott och självständigt liv förutsätter att individen har redskap och förmågor att göra de val som han eller hon önskar att göra. Därför behöver alla barn och unga en bra start i livet. Det handlar om den psykosociala såväl som den fysiska miljön. Kopplat till vatten utgör rent dricksvatten och god avloppshantering en sanitär grundförutsättning. Forskning visar att tillgång till naturmiljöer, och i synnerhet naturmiljöer med inslag av vatten, bidrar positivt till folkhälsan både avseende den mentala hälsan och fysisk aktivitet. Lek vid platser med mycket vegetation har dessutom visat sig ge barn bättre koncentrationsförmåga, uppmärksamhet och självdisciplin [Mare Löhmus Sundström, Karolinska Institutet].

Det goda åldrandet

För att kunna vara aktiv, oberoende och delaktig i samhällslivet långt upp i åldrarna krävs en god psykisk och fysisk hälsa. Detta behöver var och en ta ansvar för i så stor utsträckning som

möjligt, men kommunen kan bidra med vissa förutsättningar. Liksom uppmärksammats under punkten ”En bra start i livet” visar forskning att naturmiljöer med inslag av vatten bidrar positivt till folkhälsan både avseende psykisk och fysisk hälsa – det gäller oavsett ålderskategori. För de äldre kan dock planeringen och tillgänglighetsanpassning av dessa områden ha avgörande betydelse.

Vägen till Livskvalitet

Förutsättningarna för livskvalitet handlar om god hälsa, både fysiskt och psykiskt, för att kunna tillgodogöra sig vad livet har att erbjuda. Rätt använt och förvaltad kan vatten utgöra en i allra högsta grad bidragande framgångsfaktor inom de prioriterade områdena. Det strategiska arbetet för detta handlar bl.a. om ökade skolresultat, som kan kopplas till arbetet för ”En bra start i livet”, och attraktiva boendemiljöer vilket är direkt kopplat till ”Attraktiva byar”.

11.2.1. MILJÖPÅVERKAN AV VATTENTJÄNSTPLANEN

En undersökning av betydande miljöpåverkan av vattentjänstplanen har genomförts. Det sammantagna resultatet avgör om vattentjänstplanen bedöms ha betydande miljöpåverkan eller ej samt huruvida en strategisk miljöbedömning och miljökonsekvensbeskrivning (MKB) bör upprättas.

Miljöpåverkan genom vattentjänstplanen är framför allt positiv, genom ambitionen och möjligheterna att minska utläckage av avloppsvatten och att stärka skyddet för vattentäkter och dagvattenrecipienter.

MILJÖKVALITETSNORMER

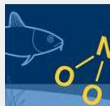
När det gäller miljökvalitetsnormer för vatten arbetar landets kommuner utifrån målet att vattenförekomsterna ska uppnå minst god status (ekologiskt och kemiskt) samtidigt som det inte får ske någon försämring.

I Östra Göinge finns, enligt VISS, 28 vattenförekomster varav 8 grundvatten, 3 sjöar och 17 vattendrag. Om man bortser från de i alla Sveriges ytvattenförekomster (sjöar och vattendrag) överskridande ämnena p.g.a. atmosfärisk deposition (kvikksilver och polybromerade difenyletrar, PBDE) uppnår alla kommunens vattenförekomster god kemisk status. Grundvattenförekomsterna uppnår alla god ekologisk status. Av de 17 vattendragen uppnår 4 god ekologisk status medan övriga 13 har en målsättning att nå god ekologisk status 2027 respektive 2033. Av sjöarna uppnår 2 av 3 god ekologisk status medan den tredje har som målsättning att uppnå det 2027.

Vattentjänstplanen innehåller planer för att bygga om spillvattenhanteringen med hjälp av överföringsledning, och att förbättra ledningsnätet genom inventering och mer riktat underhåll, vilket kommer att minska bräddningar och utläckage av näringsämnen, som omgivande recipienter är känsliga för. Det i kombination med hållbar dricksvattenproduktion och ökad medvetenhet och hänsyn till välplanerad dagvattenhantering innebär att Östra Göinge kommun bidrar till att förbättra statusen för vattenförekomsterna och möjligheten att uppnå miljökvalitetsnormerna ökar i och med handlingsplanen.

MILJÖMÅL

Sveriges 16 miljökvalitetsmål beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till. Nedan följer en kort genomgång av de miljömål som anses påverkas av Östra Göinges vattentjänstplan.

	Begränsad klimatpåverkan		Frisk luft		Bara naturlig försurning		Giftfri miljö
	Skyddande ozonskikt		Säker strålmiljö		Ingen övergödning		Levande sjöar och vattendrag
	Grundvatten av god kvalitet		Hav i balans samt levande kust och skärgård		Myllrande våtmarker		Levande skogar
	Ett rikt odlingslandskap		Storslagen fjällmiljö		God bebyggd miljö		Ett rikt växt- och djurliv

Begränsad klimatpåverkan

Nytt reningsverk med ambition att vara energineutralt, som dessutom kombineras med överföringsledningar som gör att det nya reningsverket kan ersätta flera äldre verk, minskar både energi- och kemikalieförbrukningen liksom transport av driftpersonal.

Giftfri miljö

Genom att byta ut gamla reningsverk mot nytt, kontinuerlig ledningsförnyelse och nya överföringsledningar minskar påverkan på vattenförekomster (recipienter) och utläckage av avloppsvatten. Ett nytt reningsverk ger möjlighet till optimerad och minskad kemikalieförbrukning vilket även det minskar risken att dessa ämnen når naturen.

Ingen övergödning

Upprustning och nybyggnation av reningsverk ger minskade bräddningar, från sämre fungerande anläggningar, och minskar därmed utläckaget av näringsämnen från avloppsvatten.

Levande sjöar och vattendrag

Miljömålet påverkas på samma sätt genom arbetet enligt vattentjänstplanen som *Giftfri miljö* och *Ingen övergödning*.

Grundvatten av god kvalitet

Mycket i vattentjänstplanen handlar om att trygga kommunens dricksvattenförsörjning, och att värna våra råvattentäkter. Det gör vi genom vattenskyddsområden, att inte överutnyttja våra resurser samt att rena avloppsvattnet effektivt och undvika bräddningar.

God bebyggd miljö

En god bebyggd miljö kräver en väl genomtänkt VA-planering som väger in effekterna på människors hälsa och miljö. Byggnader och anläggningar för allmän VA-försörjning ska placeras och utformas på ett långsiktigt hållbart sätt så att hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.

MILJÖBEDÖMNING

Fysiska åtgärder påverkar närliggande miljö momentant på ett eller annat sätt (t.ex. påverkas marken av grävarbetet i samband med en överföringsledning dels genom omrörning av jordlager, dels av tillfälligt ökat marktryck från maskinerna). Fokus i Tabell 1 är på de långvariga miljöeffekterna av förslagen på de fysiska åtgärderna i avsnitt 0 ovan.

De teoretiska åtgärderna som föreslagits i avsnitt 0 ovan är just teoretiska och av utredningsart, varför det för dessa inte gjorts någon miljöbedömning i det här läget.

Tabell 1 Föreslagna åtgärder och dess bedömda miljöpåverkan

Praktisk åtgärd	Bedömd miljöpåverkan	Berörda recipienter
Överföringsledningar		
Överföringsledning avlopp (Sibbhult-Hylta-Hjärsås-Knislinge)	- Minskad belastning på recipient (Sibbhult) - Minskat ledningsläckage (sträckan Hjärsås-Knislinge)	Bivarödsån/Rönnebodaån Huvudavrinningsområde Helge å
Överföringsledning vatten (Glimåkra-Broby)	Säkrare dricksvattenförsörjning	
Överföringsledning avlopp och vatten (Osby-Ö.Genastorp-Östanå-Glimminge-Broby)	- Förbättrad reningsprocess (Knislinge vs Osby) - Minskad belastning på recipient (Osby, Östanå) - Minskad påverkan på recipient genom samlat, kommunalt VA (Ö.Genastorp)	Osbysjön Helge å Huvudavrinningsområde Helge å
Dricksvatten		
Säkerställd reservoarkapacitet	- Jämnare råvattenuttag - Säkrare dricksvattenförsörjning	
Avlopp		
Nybyggnation Knislinge Reningsverk	- Se ovanstående för "Överföringsledning avlopp (Sibbhult-Hylta-Hjärsås-Knislinge) - Förbättrad reningsprocess - Minskad (extern) energiförbrukning	Huvudavrinningsområde Helge å
Nedläggning alt. ombyggnation reningsverk (Broby, Sibbhult, Östanå)	- Minskad belastning på recipienterna - Minskad tillsyn och transport av personal, kemikalier och slam.	Huvudavrinningsområde Helge å

Separata (specifika) miljöbedömningar krävs för de enskilda åtgärderna när förutsättningarna för dessa är klargjorda, vilket i sin tur fastställs efter hand i de specifika projekten.

11.3. NOLLALTERNATIV

Nollalternativ innebär att vattentjänstplanen inte tas fram, och att kommunens VA-strategi fortsätter att vara det styrande dokumentet att förhålla den kommunala VA-försörjningen till. Detta skulle framför allt innebära, utöver brott mot LAV, vilken tydligt stipulerar kravet på en kommunal vattentjänstplan, en bristfällig (dokumenterad) beredskap för drift av VA-anläggningarna i händelse av skyfall.

12. BILAGOR

Kopplat till vattentjänstplanen finns följande bilagor:

1. Undersökning av betydande miljöpåverkan
2. SBVT Investeringsstrategi 2023-2042
3. Samrådsredogörelse inklusive inkomna synpunkter, i sin helhet

Datum: 2023-05-03

Undersökning av betydande miljöpåverkan

Vattentjänstplan

Östra Göinge kommun, Skåne län

► Undersökning av betydande miljöpåverkan

Miljöpåverkan - behov av miljöbedömning

Denna undersökning ska utgöra underlag för beslut om huruvida ett genomförande av vattentjänstplanen kan tänkas medföra betydande miljöpåverkan eller inte, enligt MB 6 kap. Om planens genomförande kan antas innebära betydande miljöpåverkan ska en strategisk miljöbedömning med miljökonsekvensbeskrivning upprättas. Den strategiska miljöbedömningen ska då precisera vilka frågor som ska behandlas i miljökonsekvensbeskrivningen. Som stöd för denna undersökning har en checklista upprättats.

Planens syfte och huvuddrag

I samband med uppdatering av Lagen (2006:412) om Allmänna Vattentjänster (LAV) tillkom kravet på en kommunal vattentjänstplan.

Syftet med en vattentjänstplan är att tydliggöra kommunens långsiktiga och översiktliga plan avseende den allmänna VA-försörjningen samt vilka åtgärder som kan krävas för att de allmänna VA-anläggningarna ska fungera vid ökad belastning p.g.a. skyfall.

Sammanfattning av behovsbedömning

Vattentjänstplanen bedöms vara förenligt med bestämmelserna i Miljöbalken. Den långsiktiga och översiktliga VA-planeringen medför ingen skada på natur- och kulturvärden i området.

Vattentjänstplanen berör inget Natura 2000-område, medför inte någon skada på riksintressen eller åsidosätter miljökvalitetsnormer. Inte heller motverkas nationella miljömål. Vattentjänstplanen överensstämmer med intentionerna i kommunens översiktsplan.

Vattentjänstplanen är översiktlig och anger inte förutsättningarna för de respektive föreslagna åtgärderna. Kommunen bedömer dock att vattentjänstplanens tänkbara effekter som helhet på kort och lång sikt inte kommer att medföra någon risk för miljön, människors hälsa och säkerhet eller olämplig hushållning med mark, vatten och andra resurser. En strategisk miljöbedömning för vattentjänstplanens genomförande behöver därmed inte genomföras och det finns inget behov av att upprätta en särskild miljökonsekvensbeskrivning enligt MB 6 kap 11-12 §§.

Kommunens förslag till ställningstagande:

Fastställande av vattentjänstplanen, och genomförande av densamma bedöms sammantaget inte medföra risk för betydande miljöpåverkan. En miljöbedömning av planen behöver därmed inte genomföras och behov av att upprätta en särskild miljökonsekvensbeskrivning finns inte.

Bedömningsgrunder

MKB-förordningen

Följande frågeställningar, som är en tolkning av kriterierna i bilaga 2 och 4 till MKB-förordningen, utgör utgångspunkt för bedömningen:

- Har planen stor omfattning geografiskt? Får planen miljöeffekter inom ett stort geografiskt område? Har effekterna stor varaktighet? Blir totaleffekten stor?
- Är området särskilt värdefullt eller känsligt? Är det svårt att avhjälpa en negativ påverkan?
- Har planen betydelse för hållbar utveckling?
- Är sannolikheten stor att genomförandet av planen medför miljöproblem? Alstras mycket föroreningar och avfall? Blir miljöproblemen varaktiga? Uppkommer påverkan ofta?
- Finns det risk för överskridande av miljökvalitetsnormer? Påverkas Natura 2000-område?
- Har planen betydelse för andra planers miljöpåverkan?

Miljöpåverkan

På följande sidor redovisas sammanställningen över vilken påverkan planförslaget i just detta skede bedöms medföra vid ett genomförande.

Bedömningar i ett tidigt skede av planprocessen är preliminära och om ny kunskap uppkommer kan detta innebära att bedömningen behöver omvärderas.

Då förutsättningar för de respektive föreslagna åtgärderna inte är angivna i vattentjänstplanen blir bedömningen på detaljnivå osäker. I samband med varje större projekt utförs en undersökning om miljöpåverkan då mer ingående information och detaljer framkommer i projekteringen.

Natur & kultur			
	JA	NEJ	KOMMENTAR
RIKSINTRESSE			
Berörs området av riksintresse för naturvård/kulturmiljövård?		X	
Berörs området av riksintresse för rörligt friluftsliv?		X	
Berörs området av övriga riksintressen enligt MB 3 kap. och 4 kap.?		X	Då vattentjänstplanen avser VA av allmänt intresse kan 3:1§ betraktas som gynnsam för planen. 3 kap. 6§ påverkas positivt, i övrigt ingen påverkan.
REKREATION			
Påverkas kvaliteten för friluftslivet eller möjligheterna till rekreation i området?		X	Beror på detaljprojektering, men med största sannolikhet inte negativ påverkan (positivt t.ex. att dagvatten ses som resurs i kretsloppet istället för belastning).
NATUR			
Berörs området av internationella konventioner så som Natura 2000, UNESCO Världsarv?		X	
Berörs området av natur-/kulturresevat, biotopskydd eller kommunala ställnings-tagande kring natur/kultur?		X	
Hotas växt- och djurlivet vid ett genom-förande av planen (hotade arter eller växtsamhällen m.m.)?		X	Beror på detaljprojektering, men med största sannolikhet inte negativ påverkan.
Är området opåverkat eller har det särskilda värden ur boendesynpunkt (oexploaterat, bullerfri zon eller närrekreation)?		X	Beror på detaljprojektering, men troligtvis inte någon bestående påverkan (momentan påverkan/störning i samband med eventuell åtgärd kan förekomma).
KULTUR			
Berörs området av byggnadsminne eller fornminne?		X	Inte vad nuvarande kunskap visar, men i samband med detaljprojekteringar görs även arkeologiska undersökningar.
Berörs någon kulturhistoriskt värdefull bebyggelsemiljö?		X	Beror på detaljprojektering, men med största sannolikhet inte negativ påverkan.
STRANDSKYDD			
Berörs strandskyddat område?	X		Området för Knislinge Reningsverk är placerat inom strandskyddsområde, men på redan ianspråktagen mark. Nya reningsverket har högre reningskrav än befintligt. Separat miljöbedömning utförs inom projektet.
LANDSKAPSBILD			
Kan genomförandet av planen ha en negativ inverkan på landskapsbilden (utblickar/utsikter, landmärken eller andra särskilda skönhetsvärden)?	X		Siluetten av nya Knislinge Reningsverk kan möjligen påverka utsikten för närboende. Separat miljöbedömning utförs inom projektet.
Kan planen medföra negativ inverkan på omgivningen i övrigt (stadsbild, grannar, verksamheter eller jordbruksnäringen)?	X		Siluetten av nya Knislinge Reningsverk kan möjligen påverka utsikten för närboende. Separat miljöbedömning utförs inom projektet.

Miljö			
	JA	NEJ	KOMMENTAR
LUFT			
Kan planen medföra negativ inverkan på luft eller klimat (föroreningar, mikro-klimat eller vindförändringar)?		X	
VATTEN			
Ingår området i vattenskyddsområde för vatten, vattentäkt eller liknande?	X		Vattenskyddsområde och vattentäkter (etc.) är grundläggande för vattentjänstplanens verksamhet.
Ingår området i verksamhetsområde för vatten, dagvatten eller spillvatten?	X		Verksamhetsområde för allmänt VA är grundläggande för vattentjänstplanens verksamhet.
Kan planen påverka vattentillgången eller kvaliteten på grund- och ytvattnet?	X		Vattentjänstplanens huvudsakliga mål är bl.a. att förvalta och hushålla med kommunens vattentillgångar, och att bibehålla eller förbättra kvaliteten på både grund- och ytvatten.
Kan planen orsaka flödesförändringar i eller till andra vattensamlingar, så som åar, sjöar och hav?	X		Föreslagna åtgärder kan ha påverkan på enskilda vattendrag, men huvudavrinningsområdet är detsamma. Separat miljöbedömning utförs inom respektive projekt.
Finns det risk för att grundvattnets flödesriktning påverkas?		X	
Kan planen orsaka förändring gällande infiltration och avrinning eller medverka till att öka risken för uttorkning?		X	Föreslagna åtgärder kan ha påverkan på enskilda vattendrag, men huvudavrinningsområdet är detsamma. Separat miljöbedömning utförs inom respektive projekt.
Krävs ingrepp i vattenområden?		X	Beror på detaljprojektering, men troligtvis inte.
LÅNGSIKTIGHET			
Bedöms planens effekter på miljön vara varaktiga eller irreversibla?			Eventuellt varaktiga, men i så fall positiva (t.ex. syn på dagvattnets roll och förvaltning av detsamma).
Finns det risk för att flera mindre betydande effekter tillsammans kan utgöra en betydande effekt?		X	
BEHOV AV ÅTGÄRDER			
Kan ett genomförande av planen medföra så negativa effekter att förebyggande åtgärder eller kompensationsåtgärder behöver vidtas?		X	Inte vad det går att bedöma i dagsläget. Separat miljöbedömning utförs inom respektive projekt.
BEHOV AV TILLSTÅND			
Kommer föreslagen förändring att kräva anmälan eller tillstånd enligt MB?	X		Majoriteten av åtgärder vid reningsverk kräver anmälan eller tillstånd hos kommun eller länsstyrelse (beroende på tillståndsnivå), enligt MB.

Hushållning av mark, vatten och andra resurser

	JA	NEJ	KOMMENTAR
MARKENS NYTTJANDE			
Innebär planen förändrad markanvändning?		X	Beror på detaljprojektering, men troligtvis inte då platserna för föreslagna åtgärder vanligtvis redan är tagna i anspråk för verksamheten, alternativt relativt enkelt kan kombineras med nuvarande markanvändning.
Ökad exploateringsgrad?		X	Vattentjänstplanen följer översiktsplanen och dess exploateringsgrad, men är inte "orsak" till ökad exploatering.
Finns behov/krav av följdinvesteringar inom eller i anslutning till området (infrastruktur, VA, energi, handel, skola, övriga anläggningar)?		X	Vattentjänstplanen behandlar just investeringar kring det allmänna VA
GÄLLANDE PLANER			
Strider planen mot ÖP/FÖP?		X	
Berörs planen av andra kommunala planer, policys eller program?	X		Översiktsplan, befintlig VA-strategi samt programhandling för kommunens miljöarbete har tagits i beaktande vid utformning av vattentjänstplanen.
NATURRESURSER			
Kan planen medföra uttömning av någon ej förnybar resurs (så som dricksvatten, grus- och bergstäkter m.m.)?		X	Vattentjänstplanens huvudsakliga mål är bl.a. att förvalta och hushålla med kommunens vattentillgångar, och att bibehålla eller förbättra kvaliteten på både grund- och ytvatten.
MARK			
Medför genomförandet av planen stor omflyttning av massor?		X	Beror på detaljprojektering, men med största sannolikhet inte.
AREELLA NÄRINGAR			
Kan jordbruk, skogsbruk, djurhållning eller fiske komma att påverkas?		X	
ALTERNATIV LOKALISERING			
Har alternativ lokalisering prövats?		X	Görs i detaljprojektering och miljöbedömning för respektive åtgärd/projekt.

Hälsa och säkerhet

	JA	NEJ	KOMMENTAR
SKYDDSAVSTÅND			
Är området påverkat av skyddsavstånd? (riktvärde för skyddsavstånd till ny och befintlig bebyggelse).		X	
FÖRORENAD MARK			
Finns det risk för förorenad mark?		X	
STÖRNINGAR			
Kan planens genomförande orsaka stö- rande markvibrationer för människan?		X	
Kan störande ljus uppstå (t.ex. bländande ljus)?		X	
Kan obehaglig lukt uppstå?	X		Lukt från reningsverk kan uppfattas som obehaglig, men skillnaden jämfört med dagens verksamhet är om något positiv.
Finns det risk för att människor exponeras av störande buller?		X	
RISKER			
Ökar risken för översvämning (p.g.a. framtida klimatförändringar)?		X	
Har projektet en negativ inverkan på marken (instabilitet, sättningar, erosion ras- eller skredrisk)?		X	
Kan planens genomförande innebära risker i form av explosion, brand, farliga utsläpp eller strålning?	X		Ja, avseende risk för utsläpp (av kemikalier och/eller orenat avloppsvatten) men lägre risk jämfört med dagens verksamhet.
Berörs planen av farligt gods?	X		Liksom i befintlig verksamhet krävs transport av t.ex. fällningskemikalier till reningsprocessen.
Medför planens genomförande en betydande trafikökning?		X	
Kan planen medföra trafikproblem eller äventyra trafiksäkerheten?		X	
MILJÖKVALITETSNORMER			
Medverkar planen till att överskrida MKN för buller?		X	
Medverkar planen till att överskrida MKN för luft?		X	
Medverkar planen till att överskrida MKN för vatten?		X	

Skånes regionala miljömål

	JA	NEJ	KOMMENTAR
1. Begränsad klimatpåverkan	X		Positiv påverkan av nytt reningsverk med högre reningsgrad och ambitionen om energineutralitet.
2. Frisk luft		X	
3. Bara naturlig försurning		X	
4. Giftfri miljö	X		Positiv påverkan av förbättrad reningsgrad och minskad kemikalieförbrukning vid reningsverk, god hushållning och skydd av yt- och grundvatten.
5. Skyddande ozonskikt		X	
6. Säker strålmiljö		X	
7. Ingen övergödning	X		Positiv påverkan av förbättrad reningsgrad vid reningsverk, god hushållning och skydd av yt- och grundvatten.
8. Levande sjöar och vattendrag	X		Positiv påverkan av förbättrad reningsgrad vid reningsverk, god hushållning och skydd av yt- och grundvatten.
9. Grundvatten av god kvalitet	X		Positiv påverkan av god hushållning och skydd av yt- och grundvatten.
10. Hav i balans samt levande kust och skärgård		X	
11. Myllrande våtmarker		X	Påverkas ej, om inte våtmark beslutas som åtgärd i dagvattenhantering och därmed blir en positiv påverkan.
12. Levande skogar		X	
13. Ett rikt odlingslandskap		X	
14. God bebyggd miljö	X		Positiv påverkan på människors hälsa och miljö.
15. Ett rikt växt- och djurliv		X	Påverkas ej, mer än möjligen förbättrade förutsättning för växt- och djurliv i tätortsnära miljö då dagvattnet nyttjas som resurs i vattnets kretslopp.
16. Generationsmålet		X	

Övrigt

	JA	NEJ	KOMMENTAR
TRANSPORT & KOMMUNIKATION			
Berörs riksintresse för kommunikation?		X	
Berörs andra viktiga transport- eller kommunikationsleder?	X		Kan beröras. Beror på detaljprojektering och/eller framtida beslut. Exempelvis går en av de i kommunen rekommenderade vägarna för farligt gods rakt genom ett vattenskyddsområde.
TOTALFÖRSVAR			
Berörs planen av riksintresse för totalförsvar?		X	
MOTSTRIDIGA INTRESSEN			
Innebär förslaget tydliga motsättningar mellan olika intressen?		X	
MELLANKOMMUNALA FRÅGOR			
Innebär planen betydande miljöpåverkan i närliggande kommuner?		X	

Medverkande

Undersökningen av betydande miljöpåverkan har genomförts av Anja Glimtoft (VA-strateg) tillsammans med Rebecca Olsson (Enhetschef Plan och Exploatering), Elin Lindblom (Miljö- och bygglovschef) och Jonas Juhlin (Miljöinspektör – VA, enskilda avlopp och miljöskydd) på Samhällsbyggnad i Östra Göinge kommun.

BROBY, MAJ 2023

Anja Glimtoft, VA-strateg

SBVT Investeringsstrategi 2023-2042

En del av Vattentjänstplanen

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
1.1	Varför en gemensam investeringsstrategi för SBVT?	3
2	Grundförutsättningar för investeringsstrategin	4
3	Arbetsordning vid strategi och budget	6
4	Investeringsplan 2023–2042	7

1 Inledning

1.1 Varför en gemensam investeringsstrategi för SBVT?

Av Skåne Blekinge Vattentjänst AB:s ägardirektiv framgår att bolagets mål är att uppnå en hög trygghet och kvalitet vad gäller vattenproduktion och distribution samt avledning och behandling av avloppsvatten. Inriktningen för bolagets verksamhet ska bidra till en långsiktigt hållbar samhällsutveckling.

Bolagets styrelse antog strategin ”Ett gränslöst vatten” 2017-09-05. Övergripande denna strategi har ägarna egna VA-strategier/planer vilka visar den enskilda ägarens långsiktiga inriktning för VA-försörjning. Målsättningen är att dessa olika strategier skall sammanstråla i en mer gemensam Vattentjänstplan.

Sedan bolaget bildades har frågan om samverkan både inom bolagets geografiska område mellan ägarna, och utanför bolagets geografiska område blivit större vad gäller dricksvatten.

Utmaningarna är stora, förändringar i världsläget, nya lagar och skärpta krav på kommunala vattentjänster har införts och med all sannolikhet kommer dessa krav att fortsätta skärpas. Kostnaden för VA ökar kraftigt och kommer också sannolikt att bara fortsätta öka kraftigt eftersom det är brist på VA-kompetens i Sverige och även i hela Europa. Reinvesteringar släpar efter och investeringstakten inom VA-infrastrukturen måste öka. I Svenskt Vattens rapport ”Investeringsbehov och framtida kostnader för kommunalt vatten och avlopp” finns en analys och sammanfattning av behoven inom VA i Sverige 2020-2040.

Lagkrav på kommunal vattentjänstplan trädde i kraft 2023-01-01 och denna plan ska innehålla en långsiktig planering av hur behovet av allmänna vattentjänster skall tillgodoses. Kommunfullmäktige ska minst vart fjärde år pröva om vattentjänstplanen är aktuell med hänsyn till behoven

Inom mycket av SBVT:s verksamhet så krävs olika tillstånd och miljöprovningar som ibland tar väldigt lång tid att få. Att ledningsrätt tar två till tre år, vattendom upp till fem år och så vidare är idag inte ovanligt och till detta ska läggas tid på projektering och planering. Därför krävs det lång framförhållning. Med tanke på att hela VA-branschen, både inom beställarorganisationer, konsulter och entreprenörer, har resursbrister så krävs god planering för att investeringarna verkligen skall vara genomförbara. Det förekommer redan idag att beställare inte får in anbud och denna problematik kommer bara att öka.

Syftet med en gemensam investeringsplan för alla ägare är även att få bättre samsyn på vad som är viktigast för hela SBVT när prioriteringar behöver genomföras. Det ger också möjlighet till bättre balans mellan krav och kapacitet om det finns en gemensam plan i stället för fyra olika. Bättre gemensam planering ger också möjlighet till lägre kostnader jämfört med akuta åtgärder.

Denna strategi syftar till att ge bolaget en tydlig inriktning på hur bolaget ska kunna bidra till en långsiktigt hållbar samhällsutveckling. Bolaget besitter ägarnas kompetens inom VA-området och är således de som bland annat säkerställer ägarnas möjligheter och behov. Detta gäller även vid samverkan med parter inom och utanför bolagets verksamhetsområde.

2 Grundförutsättningar för investeringsstrategin

Ägarna är på intet sätt unika att stå inför stora utmaningar inom VA-området. Utmaningarnas storlek och typ skiljer sig åt mellan ägarna beroende på olika förutsättningar och inte minst ur vilket perspektiv man historiskt har arbetat med VA-frågor. Fokus har legat på dricksvattenförsörjningen, men även omhändertagandet av avloppsvatten blir mer aktuellt då flera anläggningar inom det gemensamma driftområdet är ålderstigna.

Det som sätter grunden i vår strategi är våra största VA-anläggningar, framtida behov och vilka tillstånd som redan finns. Baserat på detta så har SBVT i samråd med styrelse och ägare föreslagit följande prioritering för våra stora VA-anläggningar.

ÅTGÄRDER FÖR VÅRA STORA VA-ANLÄGGNINGAR

Kapacitetsökning med nya borrar som också kan försörja delar av Sölvesborg+öka säkerheten för Bromöllas försörjning	Kväverenningsverk där Sibbult, Broby och befintliga Knislinge läggs ned	Kapacitetsökning och modernisering för att kunna försörja ev Killeberg och ÖG	Kväverening införs samt vissa delar moderniseras som medger ytterligare anslutning	Kväverening införs och sannolikt byggs ett helt nytt verk
2023-25	2023-26	2024-27	2026-29	2028-31
Nymölla nya VV	Knislinge nya ARV	Maglaröds VV	Bromölla ARV	Jämshögs ARV
(Förstudie)	Förstudie	Förstudie	Förstudie	Förstudie
FFU+Upphandling (ABT)	FFU+Upphandling (SV+ABT)	FFU+Upphandling (ABT)	FFU+Upphandling (ABT)	FFU+Upphandling (SV+ABT)
Projektering+Uppförande	Projektering+Uppförande	Projektering+Uppförande	Projektering+Uppförande	Projektering+Uppförande
Intrimning	Intrimning	Intrimning	Intrimning	Intrimning
Vattendom klar, verket i full drift tidigast 2025				

ÅTGÄRDER FÖR VÅRA STORA VA-ANLÄGGNINGAR

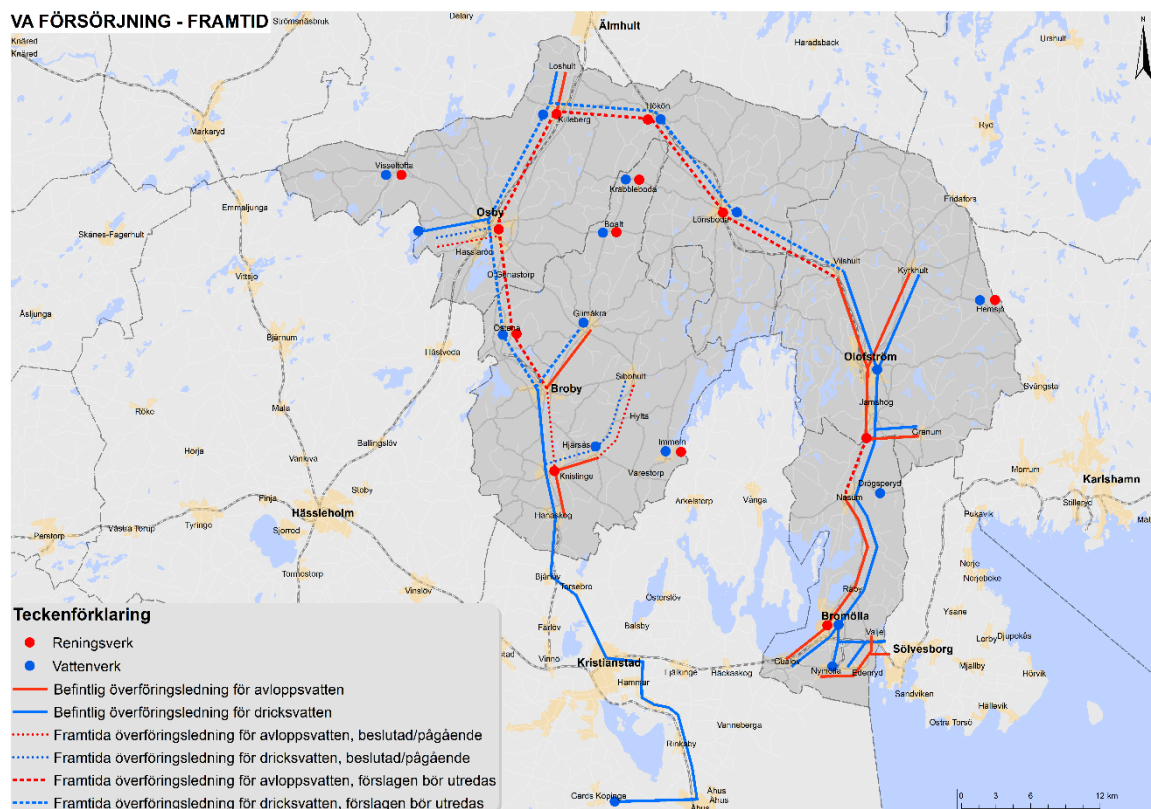
Modernisering och sannolikt kvävereduktion

2031-34

Osby ARV

Förstudie
FFU+Upphandling (ABT)
Projektering+Uppförande
Intrimning

Från ovanstående plan prioriteras även behovet av större överföringsledningar.

Nymölla-Bromölla-Valje

Pågår, vattenledning som ger framtida möjlighet att leverera vatten från Nymölla via Bromölla till Olofström och vidare norrut. Vid kris kan även vatten levereras från Sölvesborg.

Sibbhult - Knislinge

Pågår, vatten- och avloppsledning mellan Sibbhult-Knislinge. Väntar på ledningsrätt.

Maglaröd – Brunkelstorp – Osby

Ny matarledning för vatten samt avloppsledning till Osby för anslutning av §6-områden. Är prioriterat och förstudie pågår. Ger redundans och möjlighet till ökad kapacitet

Osby - Broby

En första mindre förstudie är genomförd. Ledningen beror på framtida strategi för Osby avloppsreningsverk dock behövs en framtida teknisk lösning för Östra Genastorp (§6-område) och Östanå som i dagsläget inte prioriterat. Att i framtiden kunna skicka vatten mellan Osby och Östra Göinge är strategiskt viktigt.

(Lönsboda)-Jämshög -Näsum -Bromölla

Avloppsledning kan bli aktuellt om Jämshögs avloppsreningsverk skall överföras till Bromölla och för att lösa överföring av Lönsboda avloppsreningsverk. Även vattenledning från Vilshult till Lönsboda kan bli aktuellt.

Osby -Killeberg – Hökön - Lönsboda

Det krävs mer omfattande förstudie och analys innan beslut kan tas och är inte prioriterat i dagsläget. Det finns både vatten och kapacitet nära Killeberg i Älmhults kommun som det bör utredas eventuell anslutning till.

Mindre VA anläggningar

Många mindre VA-anläggningar är i stort reinvesteringsbehov och dessa utförs efterhand beroende på kapacitet i organisationen samt beroende på när de större VA-anläggningarna och överföringsledningarna som är kopplade till dessa blir klara.

Reinvesteringar i ledningsnät

För att nå en förnyelsetakt på 100 år eller mindre visar efterkalkyler från 2022-2023 att den årliga reinvesteringen behöver öka från dagens nivåer på omkring 10 miljoner till ca 30 miljoner per kommun.

3 Arbetsordning vid strategi och budget

SBVT är ett aktiebolag och vi måste följa Aktiebolagslagen. Rollfördelning i Aktiebolagslagen är tydlig. Det är på bolagstämman som respektive ägare utser styrelserepresentanter samt fastställer ägardirektiv för det kommande året.

Uti från ägardirektivet så **tar styrelsen fram en strategi** (vad som skall göras och hur) för bolaget. Baserat på strategin görs en lista, oftast av **VD**, kring **hur denna strategi ska nås** behov av exempelvis personal, resurser och aktiviteter. Denna uppgift är det vanligt att VD får jobba med till kommande styrelsemöten. I styrelsen diskuteras frågor som rör bolagets strategi och inte ägarfrågor.

I fastställd arbetsordning för SBVT styrelse så skall budget (strategi) för SBVT vara godkänd senast i oktober.

I SBVT ägardirektiv anges följande:

” Bolagets verksamhet regleras, utöver av lag och av bolagsordningen, av direktiv utfärdade av kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen, **framställda av bolagstämman**”

Bolaget har även att utgå ifrån andra beslut fattade av kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen i respektive delägrekommun som har direkt koppling till delägarens VA-Verksamhet, så som kommunala VA-Planer/strategier.

3. Kommunernas direktivrätt

Bolagets styrelse och verkställande direktör har att följa utfärdade direktiv, så vida dessa inte strider mot bolagsordningen,aktiebolagslagen eller mot bolagets intressen”

Det är viktigt att förstå att **ägare och kommuner i huvudsak har sin direktivrätt vid bolagstämman**. I övrigt så har man direktiv rätt **så vida det inte strider mot aktiebolagslagen, bolagsintressen och i förlängningen övriga ägares intressen**.

Detta innebär:

VD ska arbeta med den strategi som styrelsen godkänt oavsett vad till exempel **enskilda ägare anser.**

Ägare kan självklart ge VD råd, tips och stöttning i implementeringen av strategin, **men en förändring av bolagets strategi måste först tas upp med eventuella övriga ägare.**

Därefter tas en diskussion med styrelsen i ett formaliserat ägarmöte där ägardirektivet också ses över.

Som förslag på arbetsordning för att uppfylla detta är följande:

Bolagstämma

Till bolagstämman så finns ett förslag på genomarbetad gemensam långsiktig investeringsplan som ges som direktiv till den nya styrelsen.

Senast 30/6

Respektive ägare har beslutat om budgetram för efterföljande år. Vi eventuella förändringar mot direktivet vid bolagstämman så utfärdar ägarna nytt gemensamt ägardirektiv till styrelsen.

Senast 30/8

Styrelsen fastslår strategi i samråd med VD och SBVT ledningsgrupp.

Senast 30/10

Budget för SBVT fastställs.

Senast 15/11

Beräkningsunderlag av VA-taxan för efterkommande år baserat på budget och långsiktig investeringsplan presenteras av VA-huvudmannen.

Hur väl vi än försöker planera så måste fortlöpande omprioriteringar genomföras under ett budgetår. Dessa omprioritering görs av styrelsen i SBVT inte av enskilda ägare.

4 Investeringsplan 2023–2042

Denna plan har utarbetats i samråd med respektive ägare.

Det finns mycket begränsat med historiskt ”fakta”-underlag att utgå ifrån och många siffror baseras på historiska schabloner.

Det krävs ofta omfattande förstudier för att få fram bättre beslutsunderlag och ”skarpa” kalkyler och detta arbete har påbörjats.

Investeringsplanen behöver indexregleras varje år förslagsvis med entreprenadindex. Förstudie och kalkyl som är äldre än fyra år bör omprövas efter dagens rådande omständigheter.

Planen bör ses som ett levande dokument som i sin helhet omprövas minst vart fjärde år men som justeras varje år med index och nya fakta exempelvis från genomförda förstudier.

Vattentjänstplan Östra Göinge kommun 2023

Östra Göinge kommun
Skåne län

Dnr 2023/00469

Vattentjänstplanen har varit ute på samråd och granskning från den 10 juli till den 3 september 2023 enligt kommunstyrelsens beslut 7 juni 2023 §93.

Under ovanstående period har vattentjänstplanen funnits tillgänglig hos samhällsbyggnad och i receptionen på kommunhuset samt på kommunens digitala anslagstavla och hemsida www.ostragoinge.se. Vattentjänstplanen har också skickats ut till berörda myndigheter och sakägare, vilka bedömts vara följande:

- Länsstyrelsen Skåne
- Region Skåne
- Kristianstad kommun
- Hässleholms kommun
- Skåne Blekinge Vattentjänst AB (SBVT)
- Osby kommun
- Olofströms kommun/Olofströms kraft (OKAB)
- Bromölla kommun/Bromölla Energi och Vatten AB (BEVAB)

Synpunkterna har **sammanfattats** i detta dokument för att ge en överskådlig och lättillgänglig text. De som har kommit in med synpunkter redovisas och bemöts av en kommentar från kommunen. Samtliga yttranden medföljer handlingarna, i sin helhet, inför kommunstyrelsens beslut att anta vattentjänstplanen.

Inkomna synpunkter under samrådet

STATLIGA MYNDIGHETER MED FLERA:

1. Länsstyrelsen Skåne
2. Regionala utvecklingsnämnden, Region Skåne
3. Kristianstad kommun
4. Hässleholms kommun

med synpunkter
med synpunkter
med synpunkter
utan synpunkter

MARKÄGARE, FÖRENINGAR, BOENDE MED FLERA:

Inga synpunkter har inkommit

STATLIGA MYNDIGHETER MED FLERA - SAMMANFATTNING

Länsstyrelsen Skåne

SAMMANFATTNING

”Länsstyrelsen bedömer att vattentjänstplanen är på ett för övergripande nivå och underlaget bör specificeras utifrån Östra Göinge kommuns förutsättningar samt konkretiseras med åtgärder och tidsplan.”

Kommentar: *Upplysningen beaktas, kommunen anser dock att vattentjänstplanen bör vara på en övergripande nivå för att sammanfatta den långsiktiga planen och samtidigt ge utrymme för eventuella ändringar i samband med t.ex. projektering av tänkta åtgärder. Kommunen vill även förmedla att man med sin första upplaga av vattentjänstplanen fokuserat på att uppfylla lagen och ha en av kommunfullmäktige antagen vattentjänstplan den 1/1 2024, och har därmed valt att inte fördjupa sig vidare i de olika åtgärderna. Kommunen är trygg i vetskapen att kontinuerligt arbete och uppdatering av vattentjänstplan och kompletterande/sammanlänkade dokument kommer att ske de närmsta åren.*

”Länsstyrelsen efterfrågar en tydligare beskrivning av hur dessa processer [inarbetande av vattentjänstplanen i kommande översiktsplan och detaljplaner] är tänkta att koordineras.”

Kommentar: *Kommunen har inom enheten för Plan & Exploatering från och med februari 2023 anställt en VA-strateg, bland annat för att upprätta vattentjänstplanen men även för att integrera och öka samarbetet mellan VA-kollektivet och planarbetet. Med vattentjänstplanen som grund finns goda förutsättningar för implementering och koordinering av dessa processer.*

”Länsstyrelsen menar att det vore lämpligt att vattentjänstplanen redovisar en tidplan för de föreslagna åtgärderna samt en prioriteringsordning.”

Kommentar: *Vissa åtgärder har kompletterats med en tidplan. Majoriteten av åtgärderna har dock inte en tydlig prioriteringsordning då flertalet är av stor vikt för en framtida hållbar VA-försörjning. Det är kritiskt vid genomförandet att se helheten i VA-försörjningen och att ha insikt och förståelse för att flera av åtgärderna är beroende av varandra. Samtidigt finns givetvis en begränsad budget, både ekonomiskt och resursmässigt (t.ex. avseende personal), och allt kan inte göras samtidigt.*

KOPPLING TILL FYSISK PLANERING

”Verksamhetsområden för respektive vattentjänst behöver redovisas så att det tydligt framgår vilka tätorter och samlas/sammanhållen bebyggelse som omfattas av respektive tjänst. Vidare behöver det framgå var de största utsläppspunkterna för spill- och dagvatten är belägna och hur dessa påverkar respektive vattenförekomst.”

Kommentar: *Synpunkten beaktas och har arbetats in i vattentjänstplanen, där verksamhetsområdena nu redovisas i kartformat. Även utsläppspunkter har beskrivits översiktligt för respektive verksamhetsområde.*

”Då vattentjänstplanen redovisar åtgärder som kräver samordning med andra kommuner uppmärksammar Länsstyrelsen att det inom ramen för det aktuella arbetet också kan vara relevant att förhålla sig till den fysiska planeringen i dessa kommuner.”

Kommentar: *Ambitionen från Östra Göinge kommun är att upprätthålla och förstärka befintliga samarbeten med andra kommuner. En del i att förhålla sig till kringliggande kommuners fysiska planering är att exempelvis aktivt ta del av vattentjänstplaner samt översikts- och detaljplaner när dessa kommer på remiss. Nära samarbete med kommunens planarkitekter underlättar också arbetet.*

DRICKSVATTEN

”De framtida planerna är överlag generellt beskrivna och tidsplaner, samt eventuella delåtgärder, behöver läggas till för de olika åtgärdsförslagen som specificeras. Det borde exempelvis framgå under vilken tid som överföringsledningarna utreds och sedan inom vilken tidshorisont det är aktuellt för eventuell drift. Det saknas närmare information om tidsplaner för att söka tillstånd för vattenuttag, vilket kan behövas för att trygga vattenförsörjningen.”

Kommentar: *Synpunkten beaktas och vissa tidplaner har arbetats in i vattentjänstplanen medan andra åtgärder återstår att tidsbestämma. Vissa uppgifter har medvetet utelämnats i samråd med kommunens säkerhetssamordnare.*

”Planer på upphävande av vattenskyddsområden med tillhörande skyddsföreskrifter, samt återkallelse av eventuella tillstånd kopplat till vattenuttag, kan inkluderas i vattentjänstplanen.”

Kommentar: *Upplysningen beaktas, men eventuella upphävande av vattenskyddsområden skall föregås av utredning för potentiella reservvattentäkter och vissa uppgifter har medvetet utelämnats i samråd med kommunens säkerhetssamordnare.*

SPILLVATTEN

”Det framgår också att Osby avloppsreningsverk vid behov ska kunna innefattas [till Knislinge reningsverk]. Länsstyrelsen vill informera om att det inte framgår av det tillstånd som kommunen fick 2017-06-29 att Osby reningsverk ska kopplas in.”

Kommentar: *Upplysningen beaktas och texten i vattentjänstplanen har omformulerats. Den tidigare formuleringen grundade sig i dialog mellan Östra Göinge och Osby kommun om den tekniska möjligheten att i framtiden kunna ansluta även Osby avloppsreningsverk via överföringsledning. Detta är dock inte aktuellt i dagsläget och, som Länsstyrelsen påpekar, ryms heller inte inom det givna tillståndet.*

”Länsstyrelsen anser det bör framgå om de förslagen på åtgärder på ledningsnätet som föreslås i planen kommer att genomföras eller det endast är visioner.”

Kommentar: *Synpunkten beaktas och försök till förtydligande har gjorts i vattentjänstplanen.*

DAGVATTEN

”Det bör framkomma vilka av dessa områden är [recipient för orenat dagvatten], samt statusen på dessa områden. Det står att dagvatten inte bör ha en negativ påverkan på människors hälsa och miljön och det framgår översiktligt hur kommunen vill jobba med åtgärder men det bör specificeras genom en dagvattenpolicy och dagvattenplan.”

Kommentar: *Upplysningen beaktas och försök till förtydligande avseende recipienter har gjorts i vattentjänstplanen. Kommunen har även ambitionen att upprätta dagvattenpolicy och dagvattenplan under 2024-2025.*

SAMLAD BEBYGGELSE

”Det är otydligt i vattentjänstplanen vilken behovsbedömning som ligger till grund för att Hylta och Varestorp är de områden som planerar att byggas ut.”

Kommentar: *Upplysningen beaktas och försök till förtydligande har gjorts i vattentjänstplanen även om det tillgängliga underlaget varit begränsat.*

”Länsstyrelsen anser att det är av relevans att ett påskyndande av utbyggnaden av de nya verksamhetsområdena prioriteras för att säkerställa behovet av samtliga vattentjänster.”

Kommentar: *Synpunkten beaktas och uppdatering av befintliga verksamhetsområde pågår, liksom arbetet med projektering för utbyggnad av överföringsledning med tillhörande anslutning och utvidgning av verksamhetsområde.*

SKYDD MOT SKYFALL

”Länsstyrelsen saknar en grafisk redovisning som visar omfattningen av analysen. Det framgår inte heller vilka de särskilt utsatta anläggningarna är och i vilken ordning de är prioriterade. Av vattentjänstplanen framgår att de berörda anläggningarna kräver vidare utredning. Länsstyrelsen påminner om att vattentjänstplanen behöver innefatta de utredningar som krävs för att kommunen ska kunna bedöma vilka åtgärder som behöver vidtas för att de allmänna VA-anläggningarna ska fungera vid en ökad belastning på grund av skyfall.”

Kommentar: Synpunkten beaktas och kommunen kan konstatera att man i dialog med driftbolaget SBVT och kommunens säkerhetssamordnare medvetet valt att utelämna information om vilka de särskilt utsatta anläggningarna är och prioritering av dessa. Då kommunen lagt fokus på att uppfylla lagkravet om en antagen vattentjänstplan den 1/1 2024 har analysen avseende skydd mot skyfall för de allmänna VA-anläggningarna inte ännu hunnit slutföras utan kräver, som även påpekas i vattentjänstplanen, ytterligare utredning.

”Länsstyrelsen menar att det med fördel kan framgå av vattentjänstplanen hur kommunens klimatanpassningsarbete och strategiska VA-planering förhåller sig till varandra och hur de olika processerna är tänkta att samordnas framöver.”

Kommentar: Då både VA-strategi och representant för driftbolaget SBVT engagerats i arbetet med klimatanpassningsplanen är kommunen trygg med att processerna samordnas på bästa sätt.

SAMRÅDSKRETS

”Det framgår inte tydligt av det underlag som inkommit till Länsstyrelsen vem som fått möjlighet att yttra sig över förslagen vattentjänstplan.”

Kommentar: Upplysningen beaktas och en redovisning finns i början av detta dokument.

Regionala utvecklingsnämnden, Region Skåne

”Region Skåne ser positivt på att Östra Göinge lyfter behovet av att se VA-frågorna i ett mellankommunalt och regionalt perspektiv för att kunna hantera framtida utmaningar men ser att avrinningsområdesperspektivet kan förstärkas ytterligare.”

Kommentar: Synpunkten beaktas och försök till förstärkning har gjorts i vattentjänstplanen.

”Region Skåne anser vidare att planen med fördel kan lyfta fram den tydliga kopplingen mellan grönstruktur och möjligheterna till god vattenkvalitet samtidigt som stadens ekologiska och rekreativa värden berikas.”

Kommentar: Synpunkten beaktas och lyfts med glädje i nästkommande upplaga av kommunens vattentjänstplan.

Kristianstad kommun

KARTA

”Kartbild som visar stora VA-anläggningar beskriver även Kristianstad kommuns överföringsledningsnät. Det finns en anslutning till Kristianstad stad. Övrig information är inte relevant att inkludera i vattentjänstplanen.”

Kommentar: Synpunkten beaktas och kartbilderna har uppdaterats enligt önskemål.

6.2.3 LAGSTIFTNING

”Under denna rubrik kunders åtgärdsprogram för vatten nämns, enligt vattendirektivet, eftersom kommunen är skyldig att följa det. Även bestämmelsen om miljökvalitetsnormer för vatten i 5 kap. 4§ Miljöbalken (som ändrades 1 januari 2019), ett s k försämringsförbud och äventyrandeförbud, kunde nämnas.”

Kommentar: Synpunkten beaktas och försök till förtydligande har gjorts i vattentjänstplanen.

PÅVERKAN RECIPIENT

”Kristianstads kommun är beroende av vad kommuner och andra aktörer uppströms i Helge ås och Skräbeåns avrinningsområden gör och att alla tar sitt ansvar, för att i sin tur kunna uppnå miljökvalitetsnormer för vatten. Samarbete mellan kommunerna kring både VA-frågor och åtgärdsprogram kopplade till vattendirektiv är därför nödvändigt att både fortsätta och utveckla.”

Kommentar: *Yttrandet beaktas och Östra Göinge kommun kan endast instämma och ser fram emot ett fortsatt gott samarbete och dialog med Kristianstad kommun, såväl som inom de samarbeten och olika nätverk man ingår i.*

ÄNDRING INFÖR GRANSKNING

För tydlighetens skull är justeringar, förtydligande och kompletteringar gulmarkerade i granskningsversionen av vattentjänstplanen. Planen har även kompletterats med kartbilder över respektive verksamhetsområde för kommunens tätorter.

Plan och Exploatering, Östra Göinge kommun, oktober 2023

Anja Glimtoft
VA-strateg

Östra Göinge kommun
kommun@ostragoinge.se

Samråd för vattentjänstplan, Östra Göinge kommun

Sammanfattning

Vattentjänstplanen ska öka allmänhetens insyn och möjlighet till deltagande och påverkan vid den kommunala planeringen av hur behovet av allmänna vattentjänster i kommunen ska tillgodoses. Det är positivt att kommunen har tagit fram visioner och undersökt vilka utmaningar det är med att säkra kommunens ansvar gällande vattentjänster i framtiden. Länsstyrelsen bedömer dock att vattentjänstplanen är på en för övergripande nivå och underlaget bör specificeras utifrån Östra Göinge kommuns förutsättningar samt konkretiseras med åtgärder och tidsplan.

Av lagen om allmänna vattentjänster § 6 b framgår det att en vattentjänstplan ska innehålla kommunens långsiktiga planering av hur behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses. I förslaget till vattentjänstplan för Östra Göinge kommun behöver den långsiktiga planeringen preciseras för att kunna tillämpas i den fysiska planeringen. Av vattentjänstplanen framgår att den ska arbetas in i kommande översiktsplan såväl som detaljplaner. Länsstyrelsen efterfrågar en tydligare beskrivning av hur dessa processer är tänkta att koordineras.

Det bör framgå vilket underlag kommunen har haft för att prioritera utbyggnad i vissa områden utan för dagen verksamhetsområde samt vilken tidshorisont det är för utbyggnaden. Vattentjänstplanen med tillhörande investeringsplan har en planeringshorisont på ca 20 år, denne planering och tidsplan bör konkretiseras så att medborgare kan yttra sig. Länsstyrelsen menar att det vore lämpligt att vattentjänstplanen redovisar en tidplan för de föreslagna åtgärderna samt en prioriteringsordning. Underlaget är därmed inte tillräckligt tydligt för att länsstyrelsen och allmänheten kan yttra sig tillräckligt över vattentjänstplanen.

Förvaltningsövergripande arbete

Det är positivt att det framgår av det inskickade materialet att förslaget till planen har tagit fram i ett förvaltningsöverskridande arbete. Länsstyrelsen har tidigare informerat om att det är viktigt det sker ett tvärssektoriellt arbete så berörda förvaltningar tar del av den kunskap om

skyfallskartering, miljöbedömning och samrådsprocesser det finns på planenheten. VA-organisationen har en roll gällande kapaciteten i va-anläggningar inklusive ledningsnät. Miljöförvaltningarna har underlaget till behovsutredningen gällande utbyggnad. Beredskapshandläggare kan vara viktiga att ha med vad gäller sekretesshänsyn.

Undersöka om en betydande miljöpåverkan kan antas

Fastställande av vattentjänstplanen, och genomförande av densamma bedöms sammantaget inte medföra risk för betydande miljöpåverkan. En miljöbedömning av planen behöver därmed inte genomföras och behov av att upprätta en särskild miljökonsekvens-beskrivning finns inte. Länsstyrelsen vill framföra att om planen specificeras och konkretiseras kan en ny bedömning behöva göras.

Koppling till fysisk planering

Länsstyrelsen bedömer att redovisningen i vattentjänstplanen är på en allt för övergripande nivå för att kunna tillämpas vid fysisk planering. För fysisk planering är det önskvärt med en redovisning av vilka tätorter och framtida exploateringsområden som kan ha begränsningar i kapacitet eller andra svårigheter att försörja en planerad bebyggelse med en eller flera av vattentjänsterna. Vattentjänstplanen bör också ge information till medborgare om vilka områden som kommunen ansvarar för eller förväntas ansvara för avseende respektive vattentjänst och vilka områden som har behov av enskilda lösningar. Verksamhetsområden för respektive vattentjänst behöver därför redovisas så att det tydligt framgår vilka tätorter och samlad/sammanhållen bebyggelse som omfattas av respektive tjänst. Vidare behöver det framgå var de största utsläppspunkterna för spill- och dagvatten är belägna och hur dessa påverkar respektive vattenförekomst.

Vattentjänstplanen bör vidare ge underlag för att bedöma där särskild hänsyn behöver tas till förutsättningarna att tillgodose behovet av en vattentjänst genom en enskild anläggning som kan godtas med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön enligt lag om allmänna vattentjänster 6b §. Vattentjänstplanen bör också motivera ställningstaganden enligt ovan.

Av vattentjänstplanen framgår att den ska arbetas in i kommande översiktsplan såväl som detaljplaner. Länsstyrelsen efterfrågar en tydligare beskrivning av hur dessa processer är tänkta att koordineras. Det behöver också förtydligas i vilken utsträckning kommunens översiktsplan har beaktats i arbetet med vattentjänstplanen, exempelvis om den har tagit höjd för nya utbyggnadsområden som finns redovisade i översiktsplanen. Det bör tydligt framgå vilka åtgärder i

vattentjänstplanen som utgör förutsättningar för att kommunens fysiska planering ska kunna genomföras.

Då vattentjänstplanen redovisar åtgärder som kräver samordning med andra kommuner uppmärksammar Länsstyrelsen att det inom ramen för det aktuella arbetet också kan vara relevant att förhålla sig till den fysiska planeringen i dessa kommuner.

Dricksvatten

I Östra Göinge kommuns vattentjänstplan framgår det att kommunen arbetar för att långsiktigt trygga dricksvattenförsörjningen, även genom regional samverkan. De problem kommunen har med att säkerställa egna vattentäkter har belysts på ett bra sätt. Det är därför positivt att kommunen arbetar för en robust och redundant dricksvattenförsörjning.

Kommunen är i dagsläget till stor del beroende av dricksvatten från Kristianstads kommun. Ett stort fokus i vattentjänstplanen ligger på de föreslagna överföringsledningarna för att koppla ihop vattenförsörjningen mellan orter och över kommungränser. Speciellt den strategiskt viktiga överföringsledningen mellan Broby och Osby för extra vattentillgång från Skeingesjön. De framtida planerna är överlag generellt beskrivna och tidsplaner, samt eventuella delåtgärder, behöver läggas till för de olika åtgärdsförslagen som specificeras. Det borde exempelvis framgå under vilken tid som överföringsledningarna utreds och sedan inom vilken tidshorisont det är aktuellt för eventuell drift. Det saknas närmare information om tidsplaner för att söka tillstånd för vattenuttag, vilket kan behövas för att trygga vattenförsörjningen.

Det är positivt att det pågår ett omfattande arbete med att uppdatera vattenskyddsområden med tillhörande skyddsföreskrifter. Länsstyrelsen har tidigare mottagit information från kommunen om att det finns planer på upphävande av följande vattenskyddsområden: Broby samhälle, Höken, Knislinge samhälle och Västraby. Förslag på åtgärd kopplat till detta saknas i vattentjänstplanen. Planer på upphävande av vattenskyddsområden med tillhörande skyddsföreskrifter, samt återkallelse av eventuella tillstånd kopplat till vattenuttag, kan inkluderas i vattentjänstplanen. I övrigt kan följande framgå i vattentjänstplanen:

- Hur stort det framtida dricksvattenbehovet beräknas bli i kommunen, sett till bland annat befolkningsprognos och planerna på nya anslutningar till kommunalt vatten, samt hur mycket vatten som kommer behövas täckas upp från andra kommuner.
- Övergripande information om hur stor vattenförbrukningen är och förluster på ledningsnät.

- När planen för ledningsförnyelse kommer att tas fram.
- Potentiell påverkan på statusen för grundvattenförekomster i kommunen.

Spillvatten

I förslaget till vattentjänstplanen står det skrivet att Knislinge reningsverk ska byggas om och att Sibbhult, Broby och Östanå reningsverk längre fram kan komma att kopplas in. Det framgår också att Osby avloppsreningsverk vid behov ska kunna innefattas. Länsstyrelsen vill informera om att det inte framgår av det tillstånd som kommunen fick 2017-06-29 att Osby reningsverk ska kopplas in.

De föreslagna överföringsledningarna i vattentjänstplanen för att säkra dricksvatten påverkar de planer kommunen har vad gäller utbyggnad av reningsverk och överförsel mellan dessa. Genom att koppla ihop lokala spillvattennät och satsa på större reningsverk bliver det flera stora projekt att genomföra de närmste åren.

Det står i vattentjänstplanen en del bakgrundsinformation gällande ledningsnät. Länsstyrelsen anser det bör framgå om de förslagen på åtgärder på ledningsnätet som föreslås i planen kommer att genomföras eller det endast är visioner.

Dagvatten

Det står väldigt lite och mest allmänt om dagvatten i vattentjänstplanen. Dagvatten inom verksamhetsområde leds i huvudsak bort till närliggande sjöar och vattendrag och med få anläggningar för rening och fördröjning. Vattentjänstplanen presenterar inte vidare vilka dessa områden är utan endast att dagvattnet inom kommunen leds orenat till recipienter (diken, åar och sjöar). Det bör framkomma vilka av dessa områden är, samt statusen på dessa områden. Det står att dagvatten inte bör ha en negativ påverkan på människors hälsa och miljön och det framgår översiktligt hur kommunen vill jobba med åtgärder men det bör specificeras genom en dagvattenpolicy och dagvattenplan.

Samlad bebyggelse

Det är otydligt i vattentjänstplanen vilken behovsbedömning som ligger till grund för att Hylta och Vårestorp är de områden som planerar att byggas ut. I dagsläget finns ingen fastställd tidsplan när behovet av dessa områden ska tillgodoses för respektive vattentjänst. Östra Göinge kommun framför att även om ett område har prioriterats för utbyggnad av kommunalt VA kan det dröja lång tid innan genomförandet blir aktuellt. Kommunen hävdar att de behöver riktlinjer för hur enskilda avlopp ska hanteras i områden i väntan på utbyggnad av kommunalt VA arbetas fram. Länsstyrelsen anser att det är av relevans att ett påskyndande av utbyggnaden av de nya

verksamhetsområdena prioriteras för att säkerhetsställa behovet av samtliga vattentjänster. Det bör också förtydligas med tidsram annars finns inte tillräckligt med underlag för framtida utbyggnad där Länsstyrelsen och kommuninvånare kan yttra sig över sig över specifikt.

Skydd mot skyfall

Länsstyrelsen noterar att en övergripande skyfallsanalys tagits fram för att identifiera vilka anläggningar som kan komma att drabbas av skyfall. Utifrån detta har kommunen prioriterat berörda anläggningar utifrån vilken omfattning respektive anläggning påverkar människors hälsa och miljön vid funktionsbortfall. Länsstyrelsen saknar en grafisk redovisning som visar omfattningen av analysen. Det framgår inte heller vilka de särskilt utsatta anläggningarna är och i vilken ordning de är prioriterade. Av vattentjänstplanen framgår att de berörda anläggningarna kräver vidare utredning. Länsstyrelsen påminner om att vattentjänstplanen behöver innefatta de utredningar som krävs för att kommunen ska kunna bedöma vilka åtgärder som behöver vidtas för att de allmänna va-anläggningarna ska fungera vid en ökad belastning på grund av skyfall. Länsstyrelsen välkomnar att adekvata utredningar och skyddsåtgärder finns med i den slutliga versionen av vattentjänstplanen. Det är viktigt att åtgärderna preciseras då de också är ett underlag för kommunens översiktsplanering i enlighet med 3 kap. 5§ punkt 4 PBL.

Länsstyrelsen utläser att kommunen arbetar aktivt med en klimatanpassningsplan för att minska de negativa effekterna av ett ändrat klimat i samhället. Länsstyrelsen menar det med fördel kan framgå av vattentjänstplanen hur kommunens klimatanpassningsarbete och strategiska va-planering förhåller sig till varandra och hur de olika processerna är tänkta att samordnas framöver.

Samrådskrets

Det framgår inte tydligt av det underlag som inkommit till Länsstyrelsen vem som har fått möjlighet att yttra sig över förslagen vattentjänstplan.

Information

Länsstyrelsens yttrande begränsar inte Länsstyrelsens möjligheter att framgent ställa krav enligt lag (SFS 2006:412) om allmänna vattentjänster om uppgifter framkommer eller omständigheter uppstår som föranleder sådana krav

Beslutande

Beslutet har fattats av miljöhandläggare Trine Gadmar. I den slutliga handläggningen har också Anette Mellström, vattenhandläggare och Tony Davidsson, planhandläggare, medverkat.

Regionala utvecklingsnämnden

YTTRANDE

Avsändare Camilla Anderson
Samhällsplanerare
040-675 32 36
camilla.anderson@skane.se

Datum 2023-09-01
Ärendenummer 2023-PB000173

Adressat
Östra Göinge kommun
kommun@ostragoinge.se
Dnr 2023-00469

Yttrande över förslag till Vattentjänstplan, Östra Göinge kommun, samråd

Region Skåne har mottagit ovanstående samrådshandling för synpunkter.

Region Skånes utvecklingsuppdrag och ansvar som remissinstans

Region Skåne yttrar sig över Vattentjänstplan för Östra Göinge kommun, utifrån nedanstående ansvar.

Region Skåne ansvarar för den regionala fysiska planeringen i länet och har genom detta ett regionplaneuppdrag enligt plan- och bygglagen (2010:900). Genom regionplaneuppdraget arbetar Region Skåne med att tydligare koppla samman det regionala utvecklingsansvaret och kommunernas översiktsplanering. Dessutom utgör Region Skåne formell remissinstans avseende översiktsplaner enligt plan- och bygglagen (2010:900) och enligt lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar (2000:1383) avseende riktlinjer för bostadsförsörjning.

Bakgrund

Syftet med vattentjänstplanen är att presentera kommunens långsiktiga planering för att tillgodose behovet av kommunalt vatten och avlopp, samt redovisa hur de kommunala anläggningarna ska säkras för att klara framtida skyfall. Vattentjänstplanen är en uppsamlande plan som grundar sig på existerande planer och strategier, exempelvis översiktsplanen.

Riksdagen beslutade den 20 juni 2022 om ändringar i lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster (LAV). Ändringarna har trätt i kraft den 1 januari 2023 och innebär bland annat att varje kommun ska ha en aktuell vattentjänstplan.

Region Skånes synpunkter

Region Skåne ser positivt på Östra Göinge kommuns arbete med att ta fram ett förslag till vattentjänstplan med inriktning på den långsiktiga vattenförsörjningen. Ett långsiktigt perspektiv gällande dricksvattenförsörjande infrastruktur har betydelse för hela Skånes attraktions- och motståndskraft.

Vattentjänstplanen redogör för hur behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses långsiktigt och bygger på existerande strategier. En god och hållbar vattenförsörjning är en förutsättning för jordbrukets produktionsförmåga och ett konkurrenskraftigt näringsliv i Skåne men också för invånarnas välbefinnande och hälsa. *Regionplan för Skåne 2022–2040* betonar vattnets betydelse genom exempelvis planeringsprinciperna 4.3i *planera för att säkra hela logistikkedjan från dricksvattentäkterna tills vattnet når vattenanvändarna*, samt planeringsprincip 4.3ii *verka för att få samtliga vattenanvändare att effektivisera sin vattenanvändning med målsättningen att mindre vatten ska räcka till fler personer*. Vattnet sträcker sig ofta över administrativa gränser och en samverkan i beslut som berör planering av gemensamt vatten inom avrinningsområdena är positivt för Skånes hållbara utveckling, vilket stöds av planeringsprincip 3.6 i - *Planera utifrån avrinningsområden*. Den mellankommunala samverkan mellan exempelvis kommuner, Region Skåne, vattenråd och myndigheter i det fortsatta arbetet med vattenförsörjningen skapar därmed förutsättningar för en tydligare bild av vattenbalansen inom varje avrinningsområde. Region Skåne ser positivt på att Östra Göinge lyfter behovet av att se VA-frågorna i ett mellankommunalt och regionalt perspektiv för att kunna hantera framtida utmaningar men ser att avrinningsområdesperspektivet kan förstärkas ytterligare.

Region Skåne ser positivt på de ställningstaganden som görs i vattentjänstplanen för Östra Göinge. Vattentjänstplanen bör skapa förutsättningar för både en god och hållbar vattenförsörjning utifrån ett mellankommunalt och regionalt perspektiv. En växande befolkning, föråldrade system och pågående och kommande klimatförändringar innebär att fler kommer att behöva dela på minskande vattenresurser i Skåne och att behovet av självförsörjningsgraden ökar. Olika klimatscenarier kräver olika beredskap och samhällsplaneringen behöver därför ta hänsyn till flera möjliga utfall. Därmed är en ökad samverkan kring vattenförsörjningen av

stor vikt för att kunna uppnå en hållbar vattenanvändning som bidrar till en resilient samhällsutveckling. Det kommer krävas en effektivisering av vattenanvändningen och ett helhetsperspektiv där cirkulära lösningar bidrar till att säkra framtidens vattenförsörjning i Skåne.

Region Skåne anser vidare att planen med fördel kan lyfta fram den tydliga kopplingen mellan grönstruktur och möjligheterna till god vattenkvalitet samtidigt som stadens ekologiska och rekreativa värden berikas. *Regionplan för Skåne 2022–2040* betonar vikten av att säkerställa god tillgång, nåbarhet och kvalitet på grönytor för bland annat vattenhantering och ekosystemtjänster och planen kan med fördel fördjupas ytterligare utifrån detta perspektiv. Regionplanen betonar att gröna ytor och vattenmiljöer bidrar till att hantera häftiga regn och mildra värmeböljor vilket framgår av planeringsprincip 1.2 i - *Klimatanpassa den byggda miljön efter högre medeltemperaturer, värmeböljor, stigande hav och ökad nederbörd*.

I handläggningen av detta ärende har enheten för regional planering deltagit. Beslut fattas med stöd av regionala utvecklingsnämndens beslut 2023-02-17 § 19.

Med vänlig hälsning,

Lina Wedin

Chef, enheten för regional planering

Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen
Miljö- och hälsoskyddsavdelningen
Anna Grönlund
044-13 24 33
anna.gronlund@kristianstad.se

Östra Göinge kommun
Samhällsbyggnadsavdelningen
Box 66
289 03 BROBY

Samråd vattentjänstplan Östra Göinge kommun

Ert dnr 2023-00469.

Östra Göinge kommun har skickat ut förslag till vattentjänstplan på samråd. Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen och Tekniska förvaltningen, Kristianstads kommun, har samordnat nedanstående synpunkter som kommunens svar.

Synpunkter

Förslag till vattentjänstplan är väl skriven och sammanställd. Det är positivt att den knyter an till tidigare antagen vattenstrategi, Det livsviktiga vattnet.

Följande punkter är till exempel gemensamma även för Kristianstads kommun, och inte bara för SBVT-kommunerna:

- Kunskap om de grundvattenmagasin, sjöar och vattendrag som blir berörda är av stor vikt, både avseende dricksvattenproduktion och hur våra vattentillgångar påverkas av mottagning av dagvatten och/eller renat dagvatten.
- Med kommunernas ansvar för mark- och vattenförvaltning, fysisk planering, dricksvattenförsörjning, avloppsrening samt tillsyn har de en betydande roll i arbetet för att Sverige och EU ska lyckas uppfylla och genomföra vattendirektiv och miljömål.
- Det är viktigt att behandla VA-området från en övergripande nivå med avsikt att se helheten och kunna arbeta ur ett regionalt perspektiv.
- Hur vi kan skapa förutsättningar för att kontinuerligt minska påverkan från VA-verksamheten i våra vattenförekomster.

Karta

Kartbild som visar stora VA-anläggningar beskriver även Kristianstads kommuns överföringsledningsnät. Det finns en anslutning till Kristianstad stad. Övrig information är inte relevant att inkludera i vattentjänstplanen.

7.2.2 Dricksvatten

Kristianstads kommun ser också fördelar med att samarbeta med grannkommuner för att trygga långsiktig VA-försörjning i regionen.

6.2.3 Lagstiftning

Under denna rubrik kunde åtgärdsprogram för vatten nämnas, enligt vattendirektivet, eftersom kommunen är skyldig att följa det.

Även bestämmelsen om miljökvalitetsnormer för vatten i 5 kap. 4 § Miljöbalken (som ändrades 1 januari 2019), ett s k försämringsförbud och äventyrandeförbud, kunde nämnas. Kommunen får inte tillåta verksamheter eller åtgärder som leder till att vattenmiljön försämras eller som har sådan betydelse att det äventyrar möjligheten att uppnå den status eller potential som vattnet ska ha enligt en miljökvalitetsnorm.

Våtmarker

Kristianstads kommun arbetar på många sätt för att återskapa och nybilda våtmarker och instämmer därför i att fördröjningsmagasin uppströms som till exempel våtmarker är mycket värdefulla, inte minst ur ett avrinningsperspektiv. De våtmarker som skapas i Östra Göinge kommun kan ge effekt nedströms i Kristianstads kommun.

Ekosystemtjänster

Det är positivt att ekosystemtjänsterna hos vatten lyfts fram i MKB:n.

Påverkan recipient

De åtgärder som nämns i planen, till exempel överföring och rening av avloppsvatten och hantering av dagvatten, påverkar recipienter både lokalt och nedströms. Kristianstads kommun är beroende av vad kommuner och andra aktörer uppströms i Helge ås och Skräbeåns avrinningsområden gör och att alla tar sitt ansvar, för att i sin tur kunna uppnå miljö kvalitetsnormer för vatten. Samarbete mellan kommunerna kring både VA-frågor och åtgärdsprogram kopplade till vattendirektivet är därför nödvändigt att både fortsätta och utveckla.

Övrigt

Behov av mer kunskap och kartläggning nämns på flera ställen i dokumenten, och det kommer alltid att vara relevant. Samtidigt så är det i flera fall inte brist på kunskap som hindrar en kommun från att göra åtgärder utan oförmåga att prioritera och investera långsiktigt. Det gäller naturligtvis i alla kommuner, inte särskilt i Östra Göinge.

För miljö- och hälsoskyddsnämnden

Yttrandet är digitalt signerat av Anna Grönlund.